

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

«Σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ Συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης» (Ἐφ. δ', 3)

Περιεχόμενα

ΕΤΟΣ 55ο • ΜΑΪΟΣ 2021 • ΤΕΥΧΟΣ 559

Αιώνιο Πάσχα	138
Ἀπὴλ' Ὁρθόδοξη Δογματική: Οἱ τρεῖς Χριστιανικὲς Ὁμολογίες	133
Στοχασμοὶ & Ἀπόηχοι: «Οὐκ ἔαλ'ω τό φῶς...» ΜΕΡΟΠΗ Ν. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ	134
Ὁ Ἄδης ἐπικράνθη • Ἀρχιμ. Γ.Μ.	136
Τό μεθύσι πού μᾶς ξυπνάει • π. ΒΑΡΝΑΒΑΣ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ	138
Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ καί τοῦ ἀνθρώπου στοὺς Πατέρες ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΩΤ. ΠΟΥΡΝΑΡΑΣ	140
«Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι...» • ΧΡΙΣΤΟΣ Γ. ΡΩΜΑΣ	142
Τό μεγαλύτερο θαῦμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ: ἡ ἐπιβίωση τοῦ Γένους κατά τήν Τουρκοκρατία • ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Δ. ΡΙΖΟΣ	144
Ὁ Κριτής καί οἱ κριτές • Γ. Δ. ΚΟΥΒΕΛΑΣ	146
Τό πανηγυρί τῶν αἰσθήσεων • ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΕΤΡΟΥΛΕΑΣ	148
Ἀπαιτεῖ ἥρωισμό, γιά νά ζήσεις σέ μιά ἀπάνθρωπη κοινωνία, ὅπως ἡ δική μας... • ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΩΤΕΙΝΟΣ	150
Ἡ Κάθοδος τοῦ Χριστοῦ στόν Ἄδην Κύκλοι Μπτέρων «Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ»	152
Βιβλία πού λάβαμε	154
Πετράδια: Σωτηρία • ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Ι. ΑΝΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ (†)	156
Ἡ Ὑγάτη τῆς Πασχαλῆς • Ἀρχιμ. ΗΡΩΔΙΩΝ ΡΙΖΟΣ	158
Μέ τόν φακό τοῦ Συνδέσμου	159

138

140

142

144

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

Μηνιαῖο περιοδικό
Ἑλληνορθόδοξης Μαρτυρίας
ISSN: 1107-8979

Ἰδιοκτῆτης:
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΣΤΕΓΗ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Διεύθυνση:

Βασιλέως Γεωργίου Α' 5
241 33, Καλαμάτα

Τηλ.: 2721 023176

Fax: 2721 026478

E-mail: info@xristegi.gr

Ἰστοσελίδα: www.xristegi.gr

Ἐκδότης-Διευθυντής:

Παναγιώτης Ἰ. Μέντης

Υπεύθυνος Σύνταξης:

Δημήτριος Ν. Καρτσώνης

Συνδρομή προαιρετική

Ἀριθμός Λογαριασμοῦ Ἑθνικῆς Τραπεζῆς:

220/480206-34

IBAN: GR04 0110 2200 0000 2204 8020 634

Δημιουργικό-Παραγωγή:

ΛΥΧΝΙΑ Α.Ε.

τηλ.: 210 3410436 • www.lychnia.com

Ἦλθε ὁ Χριστός στόν κόσμο, γιά νά καταργήσει τή φθορά καί τόν θάνατο. Ἡ ἀνθρώπινη κακία καί τό μῖσος Τόν ἀνέβασαν στόν Σταυρό καί τόν παρέδωσαν στόν θάνατο. Ἀναστήθηκε τριήμερος, γιά νά χαρίσει στόν ἄνθρωπο τήν αἰωνιότητα. «Ἦλθε διά τοῦ Σταυροῦ χαρά ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ... Σταυρόν γάρ ὑπομείνας δι' ἡμᾶς, θανάτῳ θάνατον ὥλεσεν» (Πεντηκοστόριο).

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ εἶναι Ἀνάσταση γιά ὅλο τόν κόσμο. Εἶναι τό παμμέγιστο δῶρο τοῦ Θεοῦ γιά ὅλη τήν ἀνθρωπότητα καί γιά τήν ἀνακαίνιση τῶν πάντων· «τά πάντα γέγονε καινά».

Τό μέγιστο αὐτό δῶρο προσφέρεται ἀδιάκοπα διά τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς Θείας Λειτουργίας.

Κάθε Θεία Λειτουργία εἶναι ἓνα Πάσχα, ἓνα πέρασμα στήν αἰωνιότητα. Ὁ χρόνος σμικρύνεται, μέ τήν παρουσία τοῦ Χριστοῦ καί τῇ Χάρει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Οἱ πιστοί μετέχουμε στό ἀναστημένο σῶμα τοῦ Χριστοῦ, γινόμαστε «σύσσωμοι» καί «σύναιμοι» μαζί Του, περνοῦμε στήν αἰωνιότητα. Ὁ θάνατος καταργήθηκε διά τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. «Ποῦ σου, θάνατε τό κέντρον (= κεντρί), ποῦ σου Ἄδη, τό νῆκος; Ἀνέστη Χριστός καί ζωή πολιτεύεται» (Κατηχητικός Λόγος, Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου).

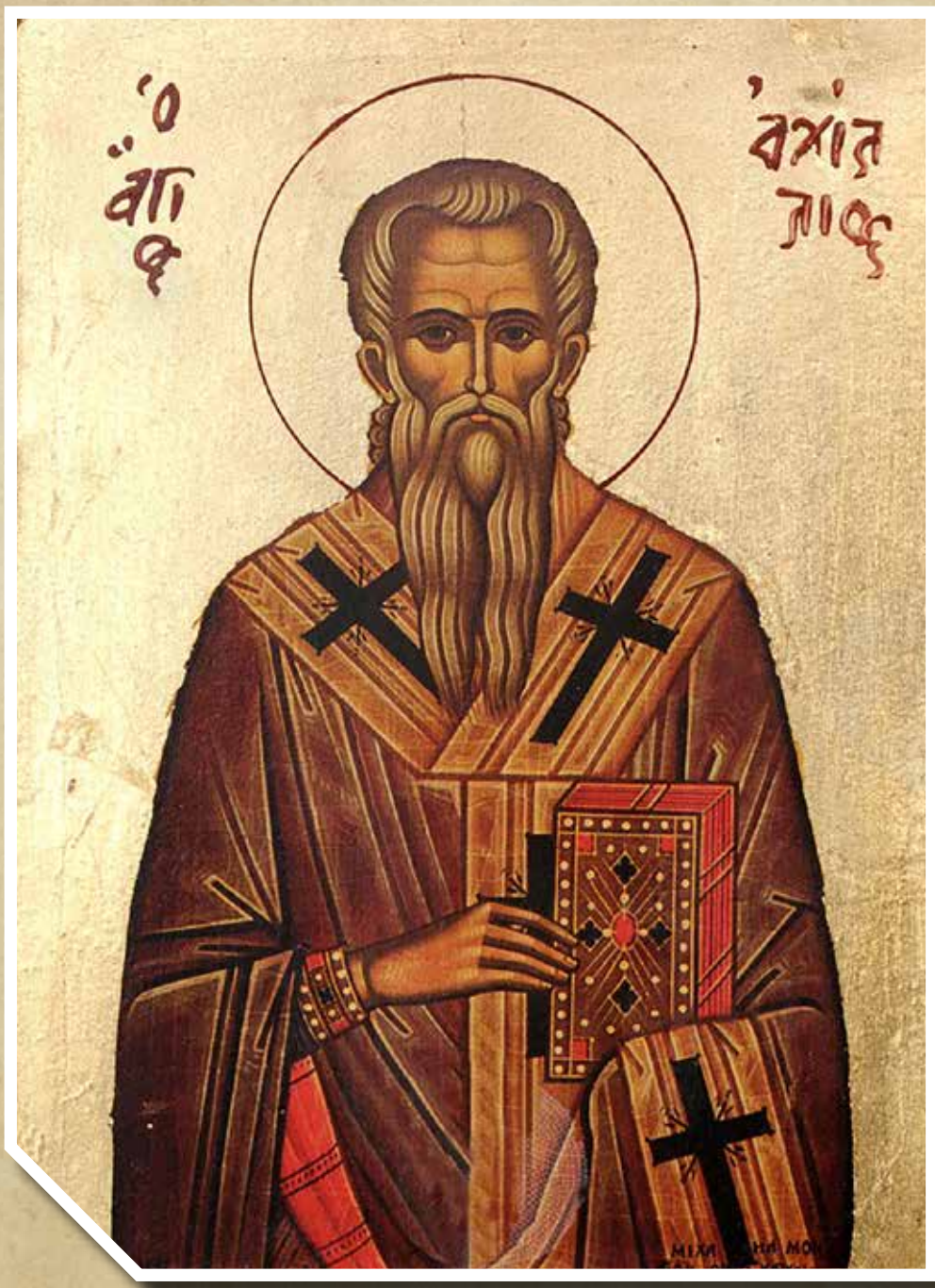
Διά τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ Χριστός παραμένει μαζί μας καί τό Πάσχα (= πέρασμα στήν αἰωνιότητα) γίνεται αἰώνιο Πάσχα. «...καί γάρ τό Πάσχα ὑπέρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός». (Α' Κορ. 5, 8). Δέν μένει παρά νά μετέχουμε μέ ἐπίγνωση στό μέγα Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας!

ΑΙΩΝΙΟ ΠΑΣΧΑ

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ εἶναι Ἀνάσταση γιά ὅλο τόν κόσμο. Εἶναι τό παμμέγιστο δῶρο τοῦ Θεοῦ γιά ὅλη τήν ἀνθρωπότητα καί γιά τήν ἀνακαίνιση τῶν πάντων· «τά πάντα γέγονε καινά».

Κάθε Θεία Λειτουργία εἶναι ἓνα Πάσχα, ἓνα πέρασμα στήν αἰωνιότητα.

Διά τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ Χριστός παραμένει μαζί μας καί τό Πάσχα (= πέρασμα στήν αἰωνιότητα) γίνεται αἰώνιο Πάσχα.

Ἅγιος Ἀχίλλιος Λαρίσης (τιμᾶται τὴν 15^η Μαΐου)

Οἱ τρεῖς Χριστιανικὲς Ὁμολογίες

Ιδρυτὴς τῆς Χριστιανικῆς δρησκείας εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Χαρακτηριστικό γνώρισμά της εἶναι ὅτι διδάσκει στοὺς πιστοὺς της τὴν πίστη στὸν ἕναν καὶ μόνον ἀληθινὸ Θεό, τὴν Ἁγία Τριάδα. Ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ πιστεύουν καὶ ὁμολογοῦν: «Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον».

Ὅμως, μέ τὴν πάροδο τῶν ἐτῶν παρουσιάστηκαν κάποιοι πού διαστρέβλωσαν καὶ μετέβαλαν τὶς διδασκαλίες τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

Σήμερα, ὁ χριστιανικὸς κόσμος εἶναι διαιρεμένος σέ τρεῖς κυρίως μεγάλες Ὁμολογίες (ὁμάδες).

Πρώτη Ὁμολογία (ὁμάδα): Ἡ Ὁρθοδοξία, ἡ ὁποία κρατᾷ καὶ διαφυλάσσει ἀνόθευτα ὅσα διδάξε ὁ Κύριος μας Ἰησοῦς Χριστός, οἱ Ἅγιοι Ἀπόστολοι, οἱ ἐπτὰ ἅγιες Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι καὶ οἱ μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας: ὁ Μέγας Ἀδανάσιος, ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, κ.ἄ.

Πηγὲς τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀπὸ τίς ὁποῖες ἀντλεῖται ἡ Ὁρθόδοξη διδασκαλία, εἶναι: ἡ Ἁγία Γραφή καὶ ἡ Ἱερὴ Παράδοση.

Δεύτερη Ὁμολογία (ὁμάδα): Ὁ Ρωμαιοκαθολικισμὸς ἢ Παπισμὸς.

Τρίτη Ὁμολογία (ὁμάδα): Ὁ Προτεσταντισμὸς.

Οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἢ Παπικοί, καθὼς καὶ οἱ Προτεστάντες νόθευσαν τὴν ἀρχαία πίστη καὶ εἴτε πρόσδεσαν εἴτε ἀφαίρεσαν ἀπὸ ὅσα διδάξε ὁ Κύριος καὶ οἱ Ἀπόστολοι.

Σύμφωνα μέ τὴν Ὁρθόδοξη Διδασκαλία, ὁ Κύριος ἱδρυσε τὴν Ἐκκλησία, ὅταν ἐξέλεξε τοὺς δώδεκα πρῶτους Μαθητὲς Του. Τό Ἅγιο Πνεῦμα συγκρότησε τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὡς θεῖο καθίδρυμα

Μέ τὴν πάροδο τῶν ἐτῶν παρουσιάστηκαν κάποιοι πού διαστρέβλωσαν καὶ μετέβαλαν τὶς διδασκαλίες τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Σήμερα, ὁ χριστιανικὸς κόσμος εἶναι διαιρεμένος σέ τρεῖς κυρίως μεγάλες Ὁμολογίες (ὁμάδες).

σωτηρίας τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος εἶπε: «Ὅταν ἔλδει ὁ Παράκλητος, πού ἐγὼ θά σᾶς στείλω ἀπὸ τόν Πατέρα, τό Ἅγιο Πνεῦμα, πού εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ἀλήθειας καὶ ἐκπορεύεται ἀπὸ τοὺς κόλπους τοῦ Πατρός, ἐκεῖνος θά μαρτυρήσει γιὰ μένα» (Ἰωα. ιε' 26). Τό Ἅγιο Πνεῦμα «ἐκπορεύεται ἀπὸ τοὺς κόλπους τοῦ Πατρός» καὶ ὄχι «καὶ ἀπὸ τόν Υἱό», ὅπως πλανεμένα δογματίσαν οἱ Παπικοί, νοθεύοντας τὴν ὀρθὴ διδασκαλία τῆς Ὁρθοδοξίας γιὰ τό Ἅγιο Πνεῦμα.

Πολύ βασικὲς διαφορὲς ὑπάρχουν καὶ στό Μυστήριο τῆς Θείας Μετάληψης. Οἱ Παπικοὶ πιστεύουν ὅτι ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος μεταβάλλονται σέ Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ. Ὅμως, τό Μυστήριο τό τελοῦν μέ ἄζυμα (τίς ὅστιες) καὶ στὸν λαὸ προσφέρεται μόνο τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ὄχι καὶ τό Αἷμα. Καὶ ἀπὸ τὰ δύο (Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ) μεταλαμβάνουν μόνον οἱ κληρικοί. Ἐπιπλέον, στὰ παιδιὰ προσφέρεται τό Σῶμα, μόνον ὅταν αὐτὰ γίνουν 12 ἐτῶν (πρώτη Θεία Κοινωνία). Οἱ Προτεστάντες κάνουν μία τελετὴ, ἀλλὰ ὄχι Μυστήριο. Δέν παραδέχονται ὅτι ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος μεταβάλλονται σέ Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ. Πιστεύουν ὅτι εἶναι ἀπλοὶ τύποι καὶ σύμβολα, πού εἰκονίζουν τό Σῶμα καὶ τό Αἷμα τοῦ Κυρίου.

Σίγουρα ὑπάρχουν κι ἄλλες διαφορὲς πίστεως μεταξύ τῶν τριῶν Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν. Στό παρόν ἐστιάζονται μόνο οἱ παραπάνω.

Κάθε χρόνο, στις 29 τοῦ Μαΐου, τήν ἡμέρα πού σφραγίζεται ἀνεξίτηλα ἀπό μιά πικρή ἐπέτειο, μέ κάποιες σεμνές καί πραγματικά συγκινητικές –ἀλλά λίγες– ἐκδηλώσεις, ξαναφέρνουμε στή μνήμη μας τήν τραγωδία τῆς ἴδιας αὐτῆς ἡμέρας τοῦ 1453, ὅταν ἡ Πόλις τῶν πόλεων, ἡ Βασιλεύουσα, ἀλώθηκε ἀπό τοὺς Τούρκους. Καί, ὅπως κάθε χρόνο, αὐτή τήν ἀποφράδα ἡμέρα διαβάζονται θαυμάσια κείμενα γιά τήν τεράστια ἱστορική καί διαχρονική σημασία τοῦ γεγονότος καί ἀκούγονται συγκλονιστικές περιγραφές τῶν μαρτυρικῶν στιγμῶν πού ἔζησε, καθὼς ξεψυχοῦσε, αὐτή ἡ «Πόλις τῶν πόλεων», ἡ Κωνσταντινούπολη.

Ἀκόμα, ψάλλουμε ὕμνους καί μοιρολόγια, φέρνουμε ξανά στή μνήμη μας «τὴν καλόγρια πού μαγεύειρε ψαράκια στό τηγάνι», παρηγοροῦμε, μέ βουρκωμένη φωνή, τήν πολυδακρυσμένη «Κυρά Δέσποινα» πὼς «πάλι μέ χρόνους μέ καιρούς, πάλι δικά της θάναι», καί δεόμαστε γιά τίς ψυχές πού χάθηκαν ἐκεῖνες τίς ὥρες τῆς μεγάλης συμφορᾶς.

Κι ὅσοι ἀφήνουμε ἐλεύθερη τὴ φαντασία μας νά πορευτεῖ μέ συντροφιά τὴ γνώση στὰ ἁγιασμένα τείχη, παρακολουθοῦμε καί ζοῦμε νοερά, στὴ διάρκεια ἐκείνων τῶν 57 ἡμερῶν τῆς πολιορκίας, πού κατέληξε στὴν Ἰλωση, μίαν ἀτμόσφαιρα ζυμωμένη μέ λιθάνι καί ψαλμωδίες, μέ σημάδια καί ὁράματα μυστηριώδη καί προφητικά, μέ δάκρυα καί αἷμα, μέ δυσίες καί προδοσίες. Ἀκοῦμε τοὺς ἤχους ἀπὸ τὰ σήμαντρα τῆς Ἀγιά-Σοφιάς. Ἀκοῦμε τίς ψαλμωδίες τῶν βασανι-

σμένων χριστιανῶν, πού λιτανεύουν τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς Ὁδηγήτριας στὰ τείχη, τὰ πληγωμένα ἀπὸ τίς ἀλλεπάλληλες ἐπιδέσεις τῶν Τούρκων. Ἀκοῦμε τὸν ἀχὸ τῆς φοβερῆς λομπάρδας.

Καί νιώθουμε ὅτι εἶναι ἡ ὥρα πού πρέπει νά γονατίσουμε εὐλαβικά, γιά νά προσκυνήσουμε τὸν μαρτυρικό κι ἀξεπέραστο σέ μεγαλεῖο ψυχῆς, τὸν τραγικό τελευταῖο αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου, τὸν Κωνσταντῖνο Δραγάση-Παλαιολόγο. Αὐτόν, πού τὸν ἔχουμε πολλές φορές συναντήσει ἐκεῖ. Ἄλλοτε στὴ μέση τῆς φωτιᾶς καί τοῦ ὀλέθρου, κι ἄλλοτε στὰ ἀνάκτορα τῶν Βλαχερνῶν, στὰ τείχη πού στοίχειωσαν ἀπὸ τό αἷμα, μέσα στὴν ὀλόφωτη ἐκκλησιά, ἢ στὴν πύλη τοῦ Ρωμανοῦ, δίπλα στοὺς ἥρωες συμπολεμιστές του, πάνω ἀπὸ τὴν μοιραία Κερκόπορτα.

Ἐκεῖνος, παντοῦ ἐκεῖνος. Ὁ αὐτοκράτορας, πού δέν ἤξερε νά ἀπαιτεῖ, παρά μόνο νά ἐμπνέει καί νά δίνει παράδειγμα ζωῆς. Ὁ ἀτρόμητος πολεμιστής, ὁ δεινὸς ξιφομάχος, ἄλλοτε νά ἐμψυχώνει κι ἄλλοτε νά προσεύχεται μέ συγκίνηση στὸν

Θεό, γιά νά τόν αξιώσει νά κάνει τό χρέος του ὡς χριστιανός καί ὡς βασιλέας.

Πάντα καί παντοῦ ὁ Κωνσταντῖνος. Ὁρδιος ἀλλά καί γονατιστός. Βασανισμένος ἀλλά κι ἀδάκρυτος. Ταπεινός κι ἀνθρώπινος, ἀλλά ὑπερφυσικός καί μεγαλειώδης. Μάρτυρας. Αὐτός πού τάχθηκε νά γίνει ὁ θεματοφύλακας τῆς Ὁρθόδοξης Χριστιανικῆς Πίστεως στήν Ἀνατολή καί δέχθηκε, μέ ἀληθινό σπαραγμό ψυχῆς, νά τελεστεῖ στήν Πόλη, στίς 12 Δεκεμβρίου τοῦ 1452, ἡ «ἐνωτική» λειτουργία πού ἀξίωσαν ἀπό αὐτόν οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς Καθολικῆς Ρώμης. Αὐτήν πού τοῦ ἐπέβαλε ἡ ἀπογνώση καί ἡ ζοφερή ἀνάγκη, ἐλπίζοντας πώς, ὡς ἀντάλλαγμα, θά ἔχει τή βοήθεια τῆς Δύσης, γιά νά σωθεῖ ἡ Πόλη.

Αὐτός, πού παλεύει μέσα στήν ἀναζωπύρωση τῆς προαιωνίας κατάρας τοῦ διχασμοῦ –αὐτή τή φορά μεταξύ φανατικῶν «ἐνωτικῶν» καί «ἀνθενωτικῶν»– μιά κατάρα, πού ὁ τρομερός κίνδυνος δέν καταφέρνει νά ἐξορκίσει. Αὐτός, πού ξαγρυπνᾷ μερόνυχτα, ἄλλοτε πολεμώντας, ἄλλοτε φροντίζοντας τοὺς λαβωμένους συντρόφους του, πού τόν ἔνιωθαν καί τόν ἀποκαλοῦσαν «πατέρα», ἄλλοτε ἐπιβλέποντας τήν ἐπιδιόρθωση τῶν τειχῶν, ἢ κοιτάζοντας μέ τά ματωμένα ἀπό τήν ἀγρύπνια μάτια του τή θάλασσα, μάταια περιμένοντας τή βοήθεια πού τοῦ εἶχε ὑποσχεθεῖ ὁ Πάπας.

Αὐτός πού, ὅταν ὅλοι οἱ γύρω του καταλαβαίνουν πιά ὅτι τό τέλος πλησιάζει καί τόν παροτρύνουν ἢ καί τόν παρακαλοῦν ἀκόμα νά φύγει, στέκει ἀλύγιστος στήν ἀπόφασή του. Στά λόγια τους, ἀπαντᾷ μέ μιά καί μοναδική φράση: «*Εάν ἡ Πόλις μου ἀπωλεσθεῖ, θά συναπολεσθῶ μαζί της*».

Λίγες μέρες, ἀργότερα, ὥρες σχεδόν

πρίν ἀπό τό βέβαιο τέλος, πρίν ἀπό τήν τελική μεγάλη ἐπίθεση τῶν Τούρκων, ὁ ἴδιος ὁ πολιορκητής Μεχμέτ τοῦ ζήτησε νά παραδώσει τήν Πόλη, μέ ἀντάλλαγμα νά φύγει ἐλεύθερος, μέ τοὺς δικούς του ἀνθρώπους καί μέ ὅλα ὅσα θά ἤθελε νά πάρει μαζί του ἀπό τά ὑπάρχοντά του, γιά νά γίνει ἀφέντης τοῦ Μοριᾶ.

Τότε ἦταν πού ἐκεῖνος ἄρθρωσε τόν ἀξεπέραστο ἱερό λόγο. Τόν λόγο πού, ἀπό τήν καρδιά του, τόν εἶχε μεταγγίσει στοὺς στρατηγούς του, τοὺς συμβούλους του, τοὺς συγκλητικούς καί τόν μεγάλο Δούκα. Τόν λόγο τοῦ χριστιανοῦ, τοῦ *βυζαντινοῦ*, τοῦ *Ἑλλήνα ἥρωα*. Τόν λόγο πού φέρνει ρίγος, ἀφοῦ προφήτεψε τόν θάνατο μαζί καί τήν τιμή:

«*Τό δέ τήν Πόλιν σοί δοῦναι, οὐκ ἐμόν ἐστίν οὐτ' ἄλλου τῶν κατοικούντων ἐν ταύτῃ. Κοινῇ γάρ γνώμῃ, πάντες αὐτοπροαιρέτως ἀποθανοῦμεν καί οὐ φεισόμεθα τῆς ζωῆς ἡμῶν*».

Κλείνοντας αὐτό τό ταπεινό μνημόσυνο γιά τόν Κωνσταντῖνο Παλαιολόγο καί τοὺς ἥρωικούς συμπολεμιστές του, εὐχομαι αὐτός, ὁ Μαρμαρωμένος Γενναῖος, νά μείνει καί γιά τίς ἐπερχόμενες γενιές τῶν Ἑλλήνων, πηγὴ καί ἐμπνευση *συνειδητοποιημένης ταυτότητας*. Γιά νά μποροῦμε, καί στά μελλούμενα χρόνια, νά ἐπαναλαμβάνουμε, χωρίς νά γινόμαστε κατάπτυστοι ὑποκριτές καί ἱερόσυλοι, τοὺς στίχους τοῦ Νικηφόρου Βρεττάκου ἀπὸ τό ἔργο του «*Λειτουργία κάτω ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολη*»:

«*Οὐκ ἐάλω ἡ βασιλεύουσα
ψυχὴ τῶν Ἑλλήνων*

Οὐκ ἐάλω ἡ ρίζα! Οὐκ ἐάλω τό φῶς!».

Μερόπη Ν. Σπυροπούλου,
*Ὁμότιμη Καθηγήτρια
Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν*

Ο Ήδης

Ο Χριστός με τήν Ἀνάστασή του νίκησε τόν θάνατο. Αυτό διακηρύττουμε με τόν πασίγνωστο ὕμνο «Χριστός ἀνέστη», πού περιέχει τή φράση: «θανάτω θάνατον πατήσας». Καί ἄλλος ὕμνος, ὁ εἰρμός

Σέ πολλά σημεία ἡ Παλαιά Διαθήκη προμηνύει τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ καί Τόν χαρακτηρίζει Νικητή τοῦ θανάτου. Ἐπάνω στόν Γολγοθᾶ ἐγινε ἡ πίο σκληρή μάχη. Ὁ Χριστός με τή σταυρική Του δυσία μᾶς χάρισε τήν αἰώνια ζωή. Ὁ Προφήτης Ἡσαΐας βλέπει μέ τό προφητικό του βλέμμα καί διακηρύττει ὅτι «Ὁ ἄδης κάτωθεν ἐπικράνθη συναντήσας σοι...» (Ἡσ. ιδ' 9). Δηλαδή: «Ὁ Ἄδης πικράνθηκε καί ἀγανάκτησε, ὅταν σέ συνάντησε».

Ἡ Ἀγία μας Ἐκκλησία στό ὑπόμνημα τοῦ Πεντηκοσταρίου διακηρύττει: «Χριστός κατελθών πρός πάλιν ἄδου μόνος, λαθών ἀνῆλθε πολλά τῆς νίκης σκῦλα». Δηλαδή: «Ὁ Χριστός κατῆλθε μόνος γιά νά παλαίψῃ μέ τόν ἄδην· ἀλλ' ἀνῆλθε ἐπάνω στή γῆ, ἀφοῦ ὄχι μόνον ἐνίκησε, ἀλλά καί ἔλαβε πολλά λάφυρα τῆς νίκης». Κατάργησε, δηλαδή, τόν Ἄδη καί τόν θάνατο, ἀνέστησε ἀπό τούς τάφους πολλούς νεκρούς, καί ἀπελευθέρωσε τίς ψυχές πού ἦσαν δέσμιες.

Τά θεόπνευστα λόγια πού γράφει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας χρησιμοποιεῖ καί ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος στόν Κατηχητικό Λόγο πού διαβάζεται στή Θεία Λειτουργία τοῦ Πάσχα. Εἶναι λόγος θριαμβευτικός καί πολύ αἰσιόδοξος καί μᾶς ἐνισχύει στήν πίστη. Ἕνα τμήμα θά παραδέσουμε σέ ἐρμηνεία, γιά νά χαροῦμε μέ τά λόγια του.

«Τόν αἰχμαλώτισε τόν Ἄδην ὁ Χρι-

Ὁ Προφήτης Ἡσαΐας βλέπει μέ τό προφητικό του βλέμμα καί διακηρύττει ὅτι «Ὁ ἄδης κάτωθεν ἐπικράνθη συναντήσας σοι...»

(Ἡσ. ιδ' 9). Δηλαδή: «Ὁ Ἄδης πικράνθηκε καί ἀγανάκτησε, ὅταν σέ συνάντησε».

τῆς ΣΤ' ὥδης τοῦ κανόνος τῆς Ἀναστάσεως, λέγει τά ἑξῆς: «Κατῆλθες ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς καί συνέτριψας μοχλοῦς αἰωνίους κατόχους πεπεδημένων, Χριστέ· καί τριήμερος, ὡς ἐκ κήτους Ἰωνᾶς, ἐξανέστης τοῦ τάφου». Δηλαδή: ὦ Χριστέ, «κατέβηκες εἰς τά κατώτατα μέρη τῆς γῆς (δηλαδή στόν τάφο διά τῆς νεκρωθείσης σαρκός Σου καί στόν Ἄδη διά τῆς ἀθανάτου ψυχῆς Σου) καί ἐκεῖ συνέτριψες τούς μοχλοῦς (τοῦ θανάτου καί τοῦ ἄδου), πού ἐπὶ αἰῶνες κατακρατοῦσαν φυλακισμένους τούς δεσμίους μετά ἀπό τρεῖς δέ ἡμέρες ἀναστήθηκες ἀπό τόν τάφο, ὅπως μετά τρεῖς ἡμέρες ὁ Ἰωνᾶς ἐξῆλθεν ἀπό τό κῆτος» (Ἡ Ἀγία καί Μεγάλη Ἑβδομάς, Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Θεοδωροπούλου, σελ. 585).

ἐ π ι κ ρ ά ν θ η

στός, πού κατέβηκε εἰς τόν Ἄδην, καί τοῦ ἐπῆρε λάφυρα ὅλους τοὺς νεκρούς πού ἐλευθέρωσε. Ἐπικράνε τόν Ἄδην ὁ Χριστός, ὅταν τοῦ παρουσιάσθη σᾶν ἄνθρωπος χοϊκός, ἀλλά πανσθενουργός. Καί τοῦτο τό προεῖδε καί τό προεφήτευσεν ὁ προφήτης Ἡσαΐας καί ἔλεγε μέ μεγάλην βοήν καί φωνήν. Ὁ Ἄδης, ἔλεγεν ὁ προφήτης, ἐπικράνθη, ὅταν σέ συνήντησε κάτω, Χριστέ μου. Ἐπικράνθη, καί διότι κατηργήθη. Ἐπικράνθη, καί διότι ἐνεπαίχθη ἀπό τόν Χριστόν, ἀφοῦ αὐτός ἔβλεπε ἀδύνατον ἄνθρωπον καί ὁ Χριστός ἦτο ὁ παντοδύναμος Θεάνθρωπος. Αὐτός ἦτο ὁ ἐμπαιγμός πού ὑπέστη. Ἐπικράνθη καί διότι ἐνεκρώθη. Ἐπικράνθη, καί διότι καθηρέθη καί ἔχασε τό κράτος του. Ἐπικράνθη, καί διότι ἐδεσμεύθη, ἐσύρθη δέσμιος καί αἰχμάλωτος. Ἔλαβε σῶμα ἀνθρώπινον καί θνητόν καί εἶδε ἐμπρός του τόν παντοδύναμον καί ἀθάνατον Θεόν.

Ἔλαβε γῆν (σῶμα γήινον, χωματένιο) καί συνήντησε οὐρανόν. Ἔλαβε ἐκεῖνο πού ἔβλεπε (τό θεανθρώπινον σῶμα, πού καί αὐτό μόνον ὡς ἀνθρώπινον τό ἔβλεπε) καί ἔπεσε ἀπό ἐκεῖ πού δέν ἔβλεπε (ἀπό τήν δεῖαν ἐξουσίαν πού ἐκρύπτετο εἰς τό σῶμα ἐκεῖνο). Ποῦ εἶναι τώρα, θάνατε, τό κεντρί σου (ἡ ἁμαρτία), πού ἐκεντοῦσες καί ἐθανάτωνες τοὺς ἀνθρώπους; Ποῦ εἶναι τώρα, ἄδη ἡ νίκη σου; ἡ νίκη πού ἔως τώρα ἐκέρδιζες εἰς τοὺς ἀνθρώπους; Ὅλα αὐτά τά ἔχασες τώρα. Διατί; Διατί; Διότι – Ἀνέστη

Χριστός καί σύ ἔπεσες πλέον κάτω. – Ἀνέστη Χριστός καί ἔπεσαν οἱ δαίμονες καί χάθηκε ἡ ἐξουσία των. – Ἀνέστη Χριστός καί χαίρουν τοῦ οὐρανοῦ οἱ Ἄγγελοι. – Ἀνέστη Χριστός καί ζῶ ἡμεῖς τώρα δωρίζεται εἰς τοὺς ἀνθρώπους. – Ἀνέστη Χριστός καί κανεῖς νεκρός δέν μένει εἰς τά μνήματα. Διότι μέ τό νά ἀναστηθῇ ὁ Χριστός ἐκ νεκρῶν ἐγι-

Ἡ Ὁγία μας Ἐκκλησία στό υπόμνημα τοῦ Πεντηκοσταρίου διακηρύττει:
«Χριστός κατελθὼν πρὸς πάλιν ἄδου μόνος, λαβὼν ἀνῆλθε πολλά τῆς νίκης σκυλα». Δηλαδή: «Ὁ Χριστός κατήλθε μόνος γιά νά παλαίψῃ μέ τόν ἄδην· ἀλλ' ἀνῆλθε ἐπάνω στή γῆ, ἀφοῦ ὄχι μόνον ἐνίκησε, ἀλλά καί ἔλαβε πολλά λάφυρα τῆς νίκης».

νε ἡ ἀρχή τῆς ἀναστάσεως ὅλων τῶν νεκρῶν. Εἰς τόν Ἀναστάντα, λοιπόν, Χριστόν ἅς εἶναι ὅλη ἡ δόξα, ὅλη ἡ δύναμις καί ἐξουσία εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν» (Τά Ἀναστάσιμα, Ἀδανασίου Φραγκοπούλου, σελ. 58).

Ὁ Ἀναστημένος Χριστός μας νά μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπό κάθε πίκρα τῆς ἁμαρτίας καί νά μᾶς χαρίξῃ τή γλυκιά παρουσία Του!

Ἀρχιμ. Γ. Μ.

Τό μεθύσι πού μᾶς ζυπνάει

Κάποτε οἱ κόρες τοῦ Καρόλου Μάρξ ρώτησαν τόν πατέρα τους τί σήμαινε γι' αὐτόν ἡ λέξη «εὐτυχία». Αὐτός τούς ἀπάντησε: «*Εὐτυχία σημαίνει νά ἀγωνίζεσαι νά παλεύεις νά μὴ συμβιθάξεις*».

Τὴν ἴδια ἐρώτηση ἔκαναν καὶ στὸν φίλο τοῦ πατέρα τους, τόν Φρειδερίκο Ἐνγκελς, πού τυχαῖα βρισκόταν ἐκεῖ. Αὐτός τούς ἀπάντησε: «*Εὐτυχία γιὰ μένα εἶναι ἓνα μπουκάλι κρασί*».

Δέν διαφωνοῦμε μέ τίς ἀπαντήσεις τῶν δύο μεγάλων φιλοσόφων. Τό νά ἀγωνίζεσαι γιὰ κάτι πού τό θεωρεῖς καλό, σίγουρα σοῦ δίνει μιά βαθειά ικανοποίηση. Καί ἓνα μπουκάλι κρασί, σίγουρα «*εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου*». Μόνο πού εἶναι ἐπίσης σίγουρο ὅτι ὅλοι οἱ ἀγῶνες δέν εἶναι ὑποχρεωτικά καλοί. Καί ἀπό τὴν ἄλλη, ὅλα τὰ κρασιά δέν εἶναι ἐξ ἴσου εὐφραντικά. Θά θέλαμε νά ξέρουμε πió συγκεκριμένα:

*Ποιός ἀγῶνας χαρίζει
τὴν ἀληθινὴ εὐτυχία;*

Καί

*Ποιό κρασί δίνει
τὴν ἀληθινὴ εὐφροσύνη;*

Ἕνα ἀγράμματο παλληκάρι, πού τό ἔλεγαν Παναγιώτη, καί ἔζησε στὴν Πελοπόννησο στά χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας, μᾶς δίνει πió σαφεῖς ἀπαντήσεις στά παραπάνω ἐρωτήματα.

Ὁ Παναγιώτης ἦταν σανδαλοποιός καί ζοῦσε μέ τιμιότητα καί σωφροσύνη. Κάποια στιγμή, ὅμως, «μέθυσε» ἀπὸ τὴν ιδέα ὅτι «εὐτυχία εἶναι νά καλοτρῶς καί νά καλοπίνεις». Μά ὅταν τό μυαλό «ναρκωθεῖ» ἀπὸ τέτοια ιδέα, ὁ ἄνθρω-

πος δέν διστάζει νά πουλήσει τὰ πάντα, γιὰ νά ἐξασφαλίσει τὴ «δόση» του. Ἔτσι καί αὐτός πούλησε τὴν πίστη του στὸν Χριστό, καί ἔλεγε ὅτι ἦταν Μουσουλμᾶνος, γιὰ νά μπορεῖ νά τρώει καί νά πίνει «καλύτερα». Φαινόταν ὅτι ὁ «ἀγῶνας» του γιὰ ψωμί, (κρασί) καί ἐλευθερία εἶχε δικαιωθεῖ πλήρως! Καί σχετικά ... ἀνέξοδα!

Εὐτυχῶς, ἡ «μαστούρα» του δέν κράτησε πολὺ. Κάποτε «ξύπνησε». Καί κατάλαβε ὅτι ὁ ἄνθρωπος δέν χορταίνει μόνο μέ τέτοιο ψωμί, μέ τέτοιο κρασί καί μέ τέτοια ἐλευθερία. Κατάλαβε ὅτι πηγὴ τῆς ἀληθινῆς ἐλευθερίας καί τῆς ἀληθινῆς εὐτυχίας εἶναι ὁ Χριστός, ὁ Ὅποιος, γιὰ νά μᾶς χαρίσει αὐτά τὰ μεγάλα καί ἀληθινὰ Δῶρα, ἔχυσε ἐκούσια τό Τίμιο Αἷμα Του ἐπάνω στὸν Σταυρό.

Συνειδητοποίησε, τότε, ὁ Παναγιώτης ὅτι χρειαζόταν νά ἀλλάξει πορεία. Ἔτσι ἔφυγε. Καί ἐπῆγε στό Ἅγιον Ὄρος. Καί ἔγινε μοναχός μέ τό ὄνομα Παῦλος. Καί ἀποφάσισε νά ἀγωνιστεῖ. Νά παλαίψει. Ὅχι ἀόριστα κάποιον «ἀγῶνα». Ἀλλὰ ἓναν συγκεκριμένο ἀγῶνα: τὸν ἀγῶνα τῆς ὑπακοῆς, πού δίνει τὴν ἀληθινὴ εὐτυχία καί ἐλευθερία, καί χορταίνει ἀληθινὰ τὸν ἄνθρωπο. Καί «μεθυσμένος» ἀπὸ αὐτὴ τὴν λαχτάρα, ἀποφάσισε νά μαρτυρήσει γιὰ τὴ δόξα τοῦ Χριστοῦ. Καί νά χύσει τό αἷμα του ἐκούσια.

Τί εἶδους «κρασί» τὸν «μέθυσε» τώρα; Μᾶς τό ἀποκαλύπτει ἓνας συμπατριώτης του, ὁ ἱερομόναχος Τιμόθεος. Αὐτός προσπάθησε νά ἀποτρέψει τὸν Παῦλο ἀπὸ νά πάει στό μαρτύριο, λέγοντάς του ὅτι τό μαρτύριο εἶναι

πρᾶγμα πικρό. Καί ἐπέμενε. Ἀλλά μία νύχτα εἶδε σέ ὄραμα τόν Ἅγιο, νά τοῦ προσφέρει ἕνα ποτήρι γεμάτο αἷμα. Καί νά τοῦ λέει: «Πιές, ἀδελφέ!». Καί ὅταν ὁ Τιμόθεος ἀρνήθηκε, γιατί ἦταν αἷμα καί μάλιστα πικρό, ὁ Παῦλος τόν διαβεβαίωσε ὅτι ἦταν γλυκύτατο!

Δέν εἶναι οὔτε αὐθυποβολή, οὔτε αὐταπάτη, ἡ γλύκα τῆς ζωῆς κοντά στόν Χριστό. Εἶναι μία πραγματικότητα τόσο μεγάλη, πού νικάει τή φρίκη τῶν μαρτυρίων καί τοῦ θανάτου.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος «γλυκαδεῖ» ἀπό τό «κρασί» τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, μεθάει μέ ἕνα μεθύσι, πού δέν τόν βγάζει ἀπό τήν πραγματικότητα. Δέν τόν κάνει

νά ξεχνάει, οὔτε νά ξεχνιέται. Ἀντίθετα, τόν κάνει νά καταλαβαίνει πόσο πρόχειρες, καθαρά ὑποκειμενικές καί φτηνές εἶναι τοποθετήσεις σάν τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἑνγκελς.

Μόνο πού, γιά νά γλυκαδεῖ ὁ ἄνθρωπος ἀπό αὐτό τό «κρασί», χρειάζεται νά τό δοκιμάσει. Πῶς;

Παλεύοντας νά ζήσει μέ συνέπεια τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας, καί σταματώντας νά λέει ψέματα στόν ἑαυτό του, ὅτι δῆθεν ἡ ζωή ἔξω ἀπό Αὐτήν τόν «γεμίζει».

Ὁ Ἅγιος Νεομάρτυς Παῦλος μαρτύρησε στήν Τρίπολη στίς 22 Μαΐου 1818.

π. Βαρνάβας Λαμπρόπουλος

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ καί τοῦ ἀνθρώπου στούς Πατέρες

Ὁ Ὀριγένης μᾶς λέει ὅτι ἀθάνατος... εἶναι μόνο ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Ρωμ. 6, 9) λέει ὅτι ὁ Χριστός, καθὼς ἀναστήθηκε ἐκ νεκρῶν, ποτέ πιά δέν ἀποθνήσκει καί ποτέ δέν τόν κυριεύει θάνατος (Τόμ. 9, σελ. 139, στίχος 6-9 ΒΕΠ). Γιά νά δεχθεῖ, ὅμως, κανεῖς τήν Ἀνάσταση χρειάζεται πίστη. Ὁ Χριστός δέν φανερώθηκε σ' ἐκείνους πού τόν σταύρωσαν, ἀλλά σ' ἐκείνους πού τόν πίστεψαν (Πράξ. 1, 3· Τόμ. 11, 97, 5 ΒΕΠ).

Ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος: Πάσχα τοῦ Κυρίου εἶναι ἡ διάβαση ἀπό τήν κακία στήν ἀρετή (Τόμ. 63, σελ. 133, 15-21 ΒΕΠ). Ὅταν δά ἀπόσχουμε ἀπό τό νά ἐνεργοῦμε τήν ἁμαρτία, κι ἀπό δῶ προκόψουμε στό νά μὴν πολεμοῦμαστε οὔτε στόν νοῦ, καί θάψουμε κατὰ κάποιο τρόπο κάθε κίνηση ἁμαρτητική, τότε ὁ λόγος μόνο μέσα μας φανερώνεται, ὡς νά εἶναι ἀναστημένος ἐκ νεκρῶν (Τόμ. 63, σελ. 230, 21-25 ΒΕΠ). Θανατώνεται καί διαλύεται ἡ κακία, γιά ν' ἀναπλασθεῖ τό ἀνθρώπινο χωρίς νά ἔχει μέσα του κακία. Ἐπανέρχεται ἡ ἀναστοιχείωση στό ἀρχαῖο. Χωρίς τόν θάνατο δέν γίνεται Ἀνάσταση (Τόμ. 69, σελ. 384, 14-25 ΒΕΠ).

Στούς παλαιούς (εἰδωλολάτρες) ἡ Ἀνάσταση νεκρῶν φαίνεται παράλογη, ἔξω ἀπό τή φύση. Μὲ τή βιολογική λογική τῆς φθορᾶς, πράγματι, ἡ ἀνάσταση εἶναι «παρά φύσιν». Ὅμως, ὁ Χριστός

ξεπέρασε αὐτούς τοὺς νόμους τῆς βιολογικῆς φθορᾶς. Σαρκώθηκε. Ἔλαβε ἀνθρώπινη βιολογική ὑπόσταση «ὑπὲρ φύσιν», ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καί Μαρίας τῆς Παρθένου. Ἐτσι ξεπέρασε καί τή βιολογική φθορά τοῦ θανάτου. Ἀναστήθηκε. Ἡ Ἀνάσταση τοῦ ἀνθρωπίνου γένους γιά τόν Θεό εἶναι «κατὰ φύσιν». Ἀφοῦ ἡ φύση Του εἶναι «ἡ ἀνάσταση καί ἡ ζωὴ», καί τό πρόσταγμά Του εἶναι φύση. (Φύεται, φυτρώνει ἡ ζωὴ μέ τήν προστάγή Του: «ἐξαγαγέτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου... ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἐρπετά ψυχῶν ζωσῶν»· νά βγάλει ἡ γῆ ζωντανούς ὀργανισμούς. (Πρβλ. Πέτρ. Δαμασκηνοῦ, Φιλοκαλία, Τόμ. Γ', σελ. 158, στιχ. 29-32, Ἐκδόσεις Ἀστήρ, 1976).

Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος: Κάθε ἄνθρωπος ἐνεργεῖ ἐν ὅσῳ ζεῖ. Ἄν ὁ Χριστός ἦταν νεκρός, δέν εἶχε ἀναστηθεῖ, πῶς μέ τήν πίστη στήν ἐπίκληση τοῦ Χριστοῦ γίνονται τόσες θαυμαστές ἐνέργειες, καί πῶς διώκονται οἱ δαίμονες, πού βλέπουν καί ὅσα δέν βλέπουν οἱ ἀνθρωποι, καί δά ἤξεραν ὅτι ὁ Χριστός εἶναι νεκρός; Σέ νεκρό δέν δά ὑπήκουαν οἱ δαίμονες (Τόμ. 30, σελ. 100, 1-3 καί 30-40 ΒΕΠ).

Ὁ Εὐσέβιος Καισαρείας ἀναφέρεται διεξοδικά στό ἀδιάσειστο τῆς πραγματικότητας τῆς Ἀναστάσεως: Ἦταν δώδεκα οἱ Μαθητές Του καί ἑβδομήντα ἀπό τόν εὐρύτερο κύκλο, καί ἐκτός αὐτῶν μυριάδες λαοῦ. Πῶς δά μπορούσαν ὅλοι νά κηρύττουν μέ θαυμαστή συμφωνία ὅλα ὅσα ἔκανε ὁ Ἰησοῦς, καί νά ἐγκαταλείψουν γυναῖκες, παιδιά, φίλους, συγγενεῖς, κτήματα καί νά πᾶνε νά κηρύξουν

ψεύτικη Ἀνάσταση; Για ποιά ὠφέλεια, για ποιό κέρδος; Τούς περίμεναν φυλακές καί δεσμοτήρια, βασανιστήρια, φωτιά καί σίδερο καί σταυροί, καί ἄγρια θηρία! Πῶς μέ τόση προθυμία κήρυτταν πάσχοντας τέτοια φρικτά; Εἶναι ἀδύνατο νά εἶχαν συμφωνήσει κάτι τέτοιο ψεύτικο, καί νά μήν εἶχαν βγεῖ κάποιοι νά μιλήσουν για τήν ψεύτικη συμφωνία, ἀφοῦ τόσα καί τόσα ἔπασχαν. Γιατί δά εἶχαν συμφωνήσει ὅλοι αὐτοί, για νά κηρύττουν τά ἴδια, καί νά μήν ἔρχονται σέ διαφωνίες. "Ὅλα αὐτά δέν μπορούσαν νά γίνουν, ἂν δέν ἦταν ἀληθινά καί τά γεγονότα καί ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ (Τόμ. 27, 112-117 ΒΕΠ, κατ' ἐπιλογή καί ἐν περιλήψει). Δέν εἶναι δυνατό Αὐτός πού κήρυττε ὅτι εἶναι ἡ Ἀνάσταση καί ἡ ζωή, νά νικηθεῖ ἀπό τό θάνατο. Δέν εἶναι οἰκεῖο τοῦ πυρός τό νά ψύχει, οὔτε τοῦ φωτός τό νά σκοτεινιάζει. "Ἔτσι οὔτε καί τῆς ζωῆς τό νά θανατώνει, οὔτε καί τοῦ Θεοῦ Λόγου τό νά ἐνεργεῖ παράλογα. Ποιά λογική ἔχει τό νά ὑπόσχεται σέ ἄλλους ζωή αἰώνια καί τό δικό του σῶμα νά τό παραδίνει στή φθορά; (Τόμ. 28, σελ. 137, 19-32).

Ἀπιστώντας στήν Ἀνάσταση, εἶναι σάν νά περιφρονοῦμε καί νά βγάσουμε ψεύτικη τή βεβαίωση τοῦ Χριστοῦ ὅτι τήν ἡμέρα τῆς κρίσεως ὅλοι θ' ἀκούσουν τή φωνή Του. Ἄν ἀπό ἕναν σταθμό ἐκπέμπονται ραδιοκύματα καί πᾶνε σέ μυριάδες σπίτια ὅ,τι προβάλλει ὁ σταθμός, δέν εἶναι δυνατότερος ὁ Θεός ἀπό τή λεπτή ὕλη, πού μεταφέρει τά

ἡχητικά καί ὀπτικά σήματα, καί πού ὁ Ἰδιος τήν ἔπλασε, νά κάμει ὥστε ἡ δική Του φωνή νά ἀκουσθεῖ ἐκεῖ πού θέλει, δηλαδή στά νεκρά σώματα; Δέν εἶναι νεκρή ἡ συσκευή, ὁ δέκτης μας, ἂν δέν ὑπάρχει σταθμός νά ἐκπέμψει; Δέν ζωντανεῖ, ὅταν ἐκπέμψει; Κι ὅταν ἐκπέμψει ὁ Θεός τή δική Του φωνή, δέν θ' ἀκούσουν οἱ νεκρές συσκευές τῶν σωμάτων μας;

Ἄν ἀπορρίψουμε τήν Ἀνάσταση, ἀπορρίπτουμε τό **ξαναστήσιμό** μας στήν ἀφθαρσία, στήν αἰωνιότητα, καί οἱ ἐνέργειές μας ὑποβιβάζονται καί κατευθύνονται στήν ἀπλή, τή βιολογική, τήν κτηνώδη ζωή τῆς φθορᾶς καί τοῦ θανάτου. Αὐτοκαταδικαζόμαστε στόν αἰώνιο πνευματικό θάνατο.

Θά ἀπορρίψουμε, λοιπόν, τή μεταστοιχείωσή μας στή θεϊκοῦ εἶδους ζωή καί αἰωνιότητα τοῦ Χριστοῦ; Μή γένοιτο!

Νικόλαος Σωτ. Πουρναράς
Δ.Θ.

«Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι...»

Τὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπῆρξε τελείως ἀσυνήθιστο στὰ μάτια τῶν συγχρόνων του, ὥστε πολλοί νά ἐρωτοῦν γιά τήν ταυτότητά του. Μάλιστα, σύμφωνα μέ τά Εὐαγγέλια, καί ὁ ἴδιος ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, πού βρισκόταν στή φυλακή, ἔστειλε δύο μαθητές του νά ρωτήσουν τόν Κύριο ἐάν εἶναι ὁ Μεσσίας (Ματθ. 11, 2). Ἀλλά καί ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς ρώτησε γιά τό πρόσωπό Του τούς Μαθητές Του: «Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τόν υἱόν τοῦ ἀνθρώπου;» (Ματθ. 13). Δηλαδή, «Τί λένε οἱ ἄνθρωποι, ὅτι εἶμαι ἐγώ ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου;» Ὁ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου ἀπαντᾷ στό βιβλίο τοῦ Προφήτη Δανιήλ (ζ' 13) καί ταυτίζεται μέ τό πρόσωπο τοῦ ἀναμενόμενου Μεσσία. Ὁ Κύριος χρησιμοποιεῖ γιά τόν ἑαυτό Του αὐτή τήν προσωνυμία, γιά νά δηλώσει τήν ταπείνωσή Του κατά τήν ἐπίγεια παρουσία Του, ἀλλά καί γιά τό Πάθος Του καί τή μελλοντική ἔνδοξη ἐπάνοδό Του.

Στήν ἐρώτηση τοῦ Ἰησοῦ οἱ μαθητές ἀπάντησαν ὅτι γι' Αὐτόν ποικίλλουν οἱ γνῶμες τῶν Ἑβραίων. Ἄλλοι θεωροῦν ὅτι εἶναι ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, ἄλλοι ὁ Προφήτης Ἡλίας, ἄλλοι ὁ Προφήτης Ἰερεμίας καί ἄλλοι, τέλος, ὅτι εἶναι κάποιος ἀπό τούς Προφῆτες. Κανείς ἀπό τούς ἀκροατές Του δέν πίστευε ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος, κατά τόν Προφήτη Δανιήλ,

θά βασίλευε αἰώνια, ἀναδεικνύοντας τόν Ἰσραήλ κυρίαρχο ὅλης τῆς γῆς. Καί βέβαια, κάτι τέτοιο δέν ἔβλεπαν οἱ Ἰσραηλίτες στό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ.

Πάνω σ' αὐτή τή βάση, μᾶς ἐντυπωσιάζουν καί κάποια ἄλλα σημαντικά γεγονότα. Τό πρῶτο εἶναι ὅτι, ἐκτός ἀπό τόν Πέτρο, ὁ ὁποῖος ὁμολογεῖ μέ παρρησία ὅτι ὁ Χριστός εἶναι ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας, οἱ ἄλλοι Μαθητές Του σιωποῦν. Ἴσως δέν ἦταν ἀπόλυτα πεπεισμένοι γιά τήν προσωπικότητά Του. Ἐνα ἄλλο γεγονός εἶναι ἡ συμπεριφορά τῶν Μαθητῶν μετά τή σύλληψη τοῦ Ἰησοῦ στόν κῆπο τῆς Γεθσημανῆς. Ὅλοι, ἐκτός ἀπό τόν Ἰωάννη καί τόν Πέτρο, τόν ἐγκατέλειψαν καί ἔφυγαν, ὅπως μᾶς παραδίδουν οἱ Εὐαγγελιστές (Ματθ. κστ' 56).

Ἔτσι, λοιπόν, ἡ ἐπιβεβαίωση τῆς αὐθεντίας τοῦ Ἰησοῦ ὡς τοῦ ἀναμενόμενου Μεσσία –καί γιά τούς Μαθητές Του ὡς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ– φαινόταν ὅτι ἔσβηνε μέ τή σύλληψή Του, τή δίκη καί τόν σταυρικό θάνατο. Ἄν, δηλαδή, ὁ Σταυρός ἦταν ἡ κατάληξη τῆς ζωῆς τοῦ Ἰησοῦ, τότε θά ἀποδεικνυόταν ὅτι ὁ Χριστός δέν εἶχε τή θεία ἐξουσία, τήν ὁποία διακήρυττε καί τήν ὁποία ἀξίωνε ὅτι ἔχει. Γι' αὐτό καί οἱ Μαθητές Του, φοβισμένοι πιά καί θλιμμένοι γιά τόν θάνατο τοῦ Διδασκάλου τους, βρίσκονταν κλεισμένοι στό Ὑπερῶο, στό σπίτι ὅπου ἐγίνε ὁ Μυστικός Δεῖπνος.

Ίσως ἀναλογίζονταν ὅτι καί ὁ Διδάσκαλός τους εἶχε τό ἴδιο μαρτυρικό τέλος πού εἶχαν καί οἱ μεγάλοι Προφῆτες τοῦ Ἰσραήλ.

Ὅμως, ὅλα τά γεγονότα αὐτά ἀνατρέπονται μέ τήν Ἀνάσταση τοῦ Ἰησοῦ. Καί ἡ ἱστορικότητα τῆς Ἀνάστασης ἀποτελέσσε ἐξαρχῆς ἀντικειμενική βεβαιότητα, καθῶς οἱ Μαθητές Του, λίγες μόλις ἐβδομάδες ἀπό τή Σταύρωση, εἶχαν πεισθεῖ γιά τό γεγονός μέ τίς ἀλλεπάλληλες ἐμφανίσεις τοῦ Κυρίου τους, τόσο στούς ἴδιους, ὅσο καί στόν εὐρύτερο κύκλο τῶν μαθητῶν Του.

Ὅλα αὐτά συμβαίνουν τό 33 μ.Χ. καί ἀποτελοῦν μιά σπάνια ὁμολογία ἱστορικοῦ γεγονότος μέσα σέ τρία μόλις χρόνια ἀπό τήν πραγματοποίησή του.

Ἡ Ἀνάσταση, λοιπόν, τοῦ Ἰησοῦ ἐπιβεβαιώνει τή θεότητά Του καί τή θεία ἐξουσία Του, ἐνῶ ἐπισφραγίζει καί ὁλόκληρο τό ἔργο Του. Συγχρόνως, μαζί μέ τόν Σταυρό, γίνεται ἡ βάση τῆς Χριστολογίας ὡς δογματικῆς ἀλήθειας, ἀλλά καί ἡ ἀφετηρία πραγμάτωσης τοῦ Χριστιανισμοῦ μέσα στήν ἱστορία. Στό ἐξῆς, ὁ Χριστός ὡς Υἱός τοῦ Θεοῦ θά γίνεи ὁ κριτής τῆς ἱστορίας μέ δεῖκῃ αὐθεντία.

Τέλος, ἐσχατολογικά, ὡς θεάνθρωπος θά ἐλκύσει μέσῳ τῆς Θείας Εὐχαριστίας, δηλαδή τοῦ Σώματος καί τοῦ Αἵματος Του, τοὺς κατά Χάριν ἀδελφούς Του πιστοὺς στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Χρῖστος Γ. Ρώμας

Τό μεγαλύτερο θαῦμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ: ἡ ἐπιβίωση τοῦ Γένους κατά τήν Τουρκοκρατία

Γιορτάζει ἐφέτος πανδήμως σύμπας ὁ Ἑλληνισμός ἀνά τήν ὑφήλιο τά 200 χρόνια ἀπό τήν Ἐπανάσταση τοῦ 1821, πού ὁδήγησε ὕστερα ἀπό λίγα χρόνια αἱματηρῶν συγκρούσεων στή δημιουργία τοῦ σύγχρονου ἐλεύθερου Ἑλληνικοῦ κράτους.

Ὁ πανεθνικός αὐτός ξεσηκωμός καί ἡ ἀπελευθέρωση τοῦ ὑπόδουλου Ἑλληνισμοῦ ἀποτελέσε ἓνα παράτολμο ἐγχείρημα, ἓνα μέγα θαῦμα. Οἱ σκλαβωμένοι Ρωμιοί, ἓνας μικρός λαός, χωρίς ὀργανωμένο στρατό, τόλμησαν νά τά βάλουν μέ τήν Ὁθωμανική αὐτοκρατορία, σέ μία περίοδο πού τό πολιτικό περιβάλλον τῆς Εὐρώπης δέν εὐνοοῦσε τέτοιες ἀποσχιστικές προσπάθειες. Ἡ Ἱερά Συμμαχία, μετά τούς Ναπολεόντειους πολέμους, πού αἱματοκύλισαν τήν Εὐρώπη καί ἔληξαν τό 1815, εἶχε ἀναλάβει δεματοφύλακας τῆς εὐρωπαϊκῆς τάξης καί δέν ἐπέτρεπε καμία μεταβολή τῶν καθεστώτων καί τῶν συνόρων. Καί ὅμως, οἱ Ἕλληνες τόλμησαν καί πέτυχαν τό μεγάλο θαῦμα.

Ἄν ἡ Ἐπανάσταση τοῦ 1821 ἀποτελεῖ ἓνα θαῦμα, ἡ ἐπιβίωση τοῦ Ἑλληνισμοῦ γιά 400 (ἤ καί 500) χρόνια ἀποτελεῖ ἓνα ἀκόμα μεγαλύτερο θαῦμα, γιατί συντελέστηκε ἐν μέσῳ τρομακτικῶν δυσκολιῶν καί προβλημάτων.

Οἱ συνδηκές διαβίωσης τῶν Ἑλλήνων κατά τήν Τουρκοκρατία ἦταν ἀπίστευτα σκληρές. Κατ' ἀρχάς εἶχαν νά ἀντιμετωπίσουν μιά δυσβάστακτη φορολογία. Πρῶτος καί κύριος ὁ λεγόμενος «κεφαλικός φόρος», τόν ὁποῖο ἦταν ὑποχρεωμένοι νά πληρώνουν ὅλοι οἱ μὴ μουσουλμάνοι ὑπήκοοι τῆς Ὁθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, γιά νά ἔχουν τό δικαίωμα νά ζοῦν. Ἀναφέρεται ὅτι οἱ φοροεισπράκτορες χορηγοῦσαν στούς ραγιάδες, πού πληρώναν αὐτόν τόν φόρο, σχετική ἀπόδειξη, πού ἔγραφε: «Ὁ φέρων τό παρόν ἔχει τήν ἄδεια νά φέρει ἐπὶ ἐν ἔτος τήν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ».

Βέβαια, οἱ χρηματικοὶ φόροι ἦταν βαρεῖς καί σκληροί. Ὁ πῶς σκληρός, ὥστόσο, φόρος ἦταν τό παιδομάζωμα, «ὁ φόρος αἵματος», ὅπως ὀνομάστηκε. Τά παιδιά πού ἀρπάζονταν βίαια καί ἀκούσια ἀπό τούς γονεῖς τούς ἔμελλαν νά ἀποτελέσουν τά φοβερά τάγματα τῶν γενιτσάρων.

Πέρα ἀπό ὅλα αὐτά, οἱ ραγιάδες ἦταν ὑποχρεωμένοι νά ὑφίστανται καί διάφορες ἐξευτελιστικές ταπεινώσεις. Ναοὶ πού κτίστηκαν ἐπὶ τουρκοκρατίας, εἶχαν τίς πόρτες χαμηλές, γιά νά μὴν μποροῦν οἱ Τοῦρκοι νά μπαίνουν ἔφιπποι καί νά τίς βεβηλώνουν.

Οἱ ὑπόδουλοι ἦταν ὑποχρεωμένοι νά προσκυνοῦν τούς Τούρκους πού ἔβρισκαν στόν δρόμο τους. Πολλοὶ Τοῦρκοι

ἀπαιτούσαν από τούς ραγιάδες νά τούς μεταφέρουν στόν ὦμο ἢ νά τούς κουβαλοῦν τίς ἀποσκευές. Ἀκόμη, ἡ ἴδια ἡ ζωή τῶν ραγιάδων βρισκόταν στό ἔλεος τοῦ Τούρκου ἀφέντη, ἀφοῦ ὁ φόνος χριστιανοῦ δέν λογιζόταν ὡς ἔγκλημα. Ὑπάρχουν ἀναφορές ὅτι στήν Κρήτη Τοῦρκοι χρησιμοποιοῦσαν ἀνυποψίαστους χριστιανούς ὡς στόχους, γιά νά δοκιμάσουν τά πιστόλια τους. Ἀρκοῦσαν δύο ψευδομάρτυρες νά κατηγορήσουν ἕναν Ἕλληνα ὅτι ἔβρισε τήν πίστη τῶν Τούρκων, ὥστε νά ὀδηγηθεῖ στήν ἀγχόνη. Ὁ ἀπαγχονισμός καί ὁ ἀποκεφαλισμός ἦταν οἱ πιά... πολιτισμένοι τρόποι ἀφαίρεσης τῆς ζωῆς. Ὑπῆρχαν πολλοί ἄλλοι τρόποι μαρτυρικοῦ θανάτου, ὅπως ὁ τρομερός ἀνασκολοπισμός.

Ὑπῆρχε τρόπος νά ἀλλάξει ἡ μοῖρα τοῦ ραγιά; Ναί, ὑπῆρχε. Μέ μία δήλωσή του στίς Ὄθωμανικές ἀρχές ὅτι ὁμολογεῖ πίστη στόν Ἀλλάχ, ὅλα ἄλλαξαν μέ μιᾶς. Μόλις ἔκανε τή δήλωση αὐτή, ἔπαυε νά εἶναι ραγιάς καί γινόταν ἀγάς, ἀφέντης. Γινόταν ἰσότιμος μέ τούς ἄλλους Τούρκους. Ἀντί νά προσκυνᾷ, τόν προσκυνοῦσαν. Σταματοῦσε ἡ σκληρή φορολόγησή. Δέν κινδύνευαν τά παιδιά του ἀπό τό παιδομάζωμα. Ζοῦσε μέ ἀξιοπρέπεια, χωρίς ταπεινώσεις.

Προκύπτει εὐλόγα τό ἐρώτημα: Ἀφοῦ ἦταν τόσο εὐκολο, γιατί δέν τό ἔκαναν οἱ ραγιάδες; Ἡ ἀπάντηση εἶναι, διότι πίστευαν στόν Τριαδικό Θεό. Γιατί ἤθελαν νά παραμείνουν χριστιανοί. Γιατί ἡ πίστη ἦταν βαθιά ριζωμένη μέσα τους. Γιατί δέν ἤθελαν νά ἀλλάξουν τόν Θεό τους μέ τόν Ἀλλάχ. Δέν εἶναι τυχαῖο αὐτό πού εἶπε ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης: «Ὅταν πιάσα-

με τά ἄρματα, εἶπαμε πρώτα ὑπέρ πίστεως καί μετά ὑπέρ πατρίδος».

Ἀσφαλῶς, ὑπῆρξαν ἐξισλαμισμοί. Ὑπῆρξαν Ἕλληνες πού ἔκαναν δήλωση ἀλλαξοπιστίας, καί ἀπό ραγιάδες ἔγιναν ἀφεντάδες. Ἦταν, ὅμως, λίγοι! ἀποτελοῦσαν τή μειονότητα. Ἄν οἱ δηλωσίεις ἦταν πλειονότητα, τότε δέν θά φτάναμε κἄν στήν ἐπανάσταση, διότι ἀπλούστατα δέν θά χρειαζόταν. Δέν θά ὑπῆρχαν ραγιάδες, γιά νά ἐπαναστατήσουν, ἀφοῦ θά εἶχαν γίνει ἤδη ἀφεντάδες.

Αὐτός ἦταν ὁ λόγος πού ἐπιβίωσε ὁ Ἑλληνισμός κατά τήν μακρόχρονη σκληρή τουρκική κατοχή. Ἦταν ἡ βαθιά πίστη τῶν Ἑλλήνων στόν Χριστό. Ἦταν ἡ θέλησή τους νά παραμείνουν Χριστιανοί καί Ἕλληνες καί ἡ ἄρνησή τους νά γίνουν μουσουλμᾶνοι καί Τοῦρκοι. Σέ ἀντίθετη περίπτωση, σήμερα δέν θά ὑπῆρχε ἑλληνικός λαός, ἀφοῦ θά εἶχε ἐξαφανισθεῖ, ὅπως συνέβη μέ ἄλλους λαούς στό παρελθόν (Σουμέριοι, Ἀσσύριοι, Βαβυλώνιοι κλπ).

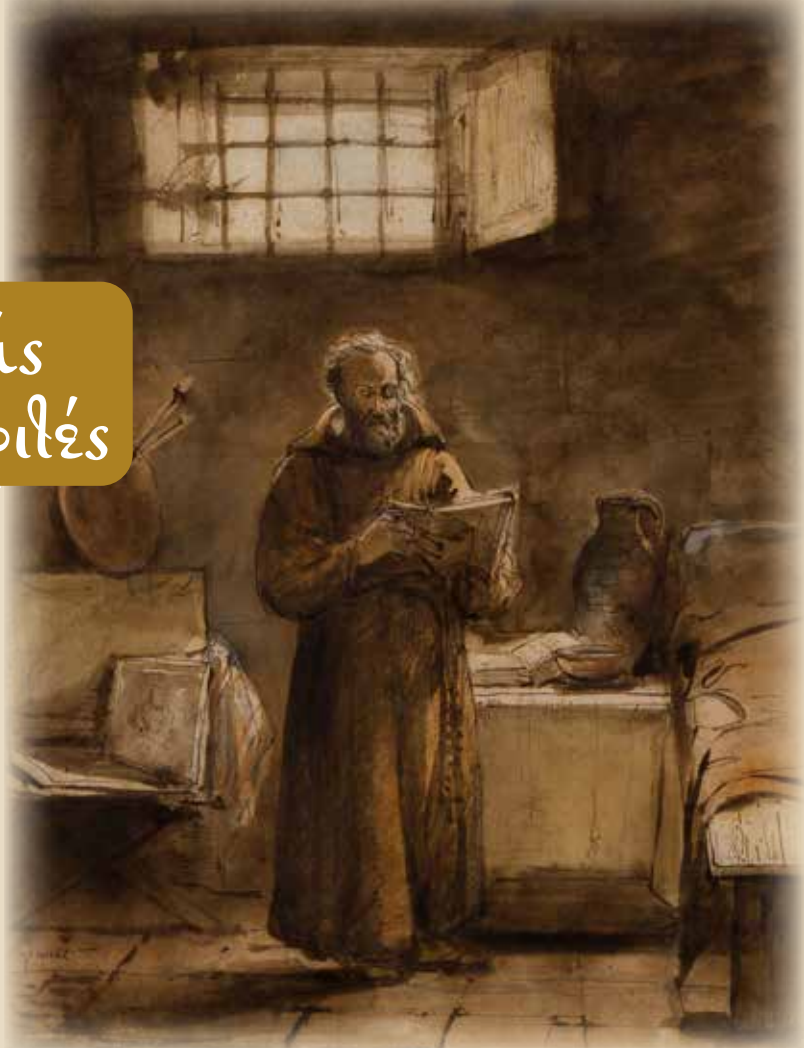
Κωνσταντῖνος Δ. Ρίζος

Βοήθημα: «Αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τόν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν», Ὁμιλία Ἰωάννη Τσέντου, Ἀθήνα 2020.

Ὁ Κριτής καί οἱ κριτές

Ἀρχίζω μ' ἓνα περιστατικό ἀπό τό Γεροντικό, τό βιβλίο πού περιλαμβάνει λόγια καί πράξεις τῶν σοφῶν καθηγητῶν τῆς ἐρήμου, τῶν ἀσκητῶν.

Κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς σταμάτησε σ' ἓνα μέρος, γιά νά φάει κάτι. Ἐκεῖ γύρω ἔμενε ἓνας μοναχός πού εἶχε κακή φήμη. Τήν ὥρα μάλιστα ἐκείνη συνέπεσε νά ἐπισκεφθεῖ τό κελί τοῦ μοναχοῦ ἡ

γυναίκα μέ τήν ὁποία σχετιζόταν. Ἡ ἐπίσκεψη τῆς γυναίκας μαθεύτηκε γρήγορα. Τότε, ὅσοι ἔμεναν στόν τόπο ἐκεῖνο, συνάχθηκαν μέ τήν πρόδεση νά διώξουν τόν μοναχό. Ζήτησαν, μάλιστα, ἀπό τόν ἀββᾶ Ἀμμωνᾶ νά τούς βοηθήσει στόν σκοπό τους. Ὄταν ὁ μοναχός ἔμαθε τί τοῦ ἐτοίμαζαν, ἔκρυψε τή γυναίκα κάτω ἀπό τό ἓνα μεγάλο πιδάρι. Τήν ὥρα ἐκείνη ἔφτασε ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς καί ἀπό κοντά ὁ ὑπόλοιπος κόσμος. Ὁ ἀββᾶς πρόλαβε νά δεῖ τήν ἐνέργεια τοῦ μοναχοῦ. Μπαίνει μέσα στό κελί καί κάθεται πάνω στό πιδάρι, ἐνῶ ταυτόχρονα εἶπε στή συνοδεία του νά ψάξουν παντοῦ. Ὄταν πιά εἶχαν ψάξει σ' ὅλες

**Ἡ κατάκριση, λένε οἱ Ὁγιοι Πατέρες,
εἶναι κακό πρᾶγμα καί ἁμαρτία ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ. Ὅποιος κατακρίνει τόν
συνάνθρωπό του, ζημιώνει τόν ἑαυτό του
καί ἐπιβαρύνει τήν ψυχή του.
Τό χειρότερο εἶναι ὅτι διώχνει
τή Χάρη τοῦ Θεοῦ!**

τίς μεριές καί δέν βρῆκαν τή γυναῖκα, ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς τοὺς εἶπε: «Τί εἶναι αὐτό πού κάνετε; Ὁ Θεός νά σᾶς συγχωρέσει!»! Προσευχήθηκε καί εἶπε σέ ὅλους νά φύγουν. Ὅταν ἦταν βέβαιοι πώς ἔμεινε μόνος μέ τόν μοναχό, ἔπιασε τό χέρι του καί τοῦ εἶπε: «Πρόσεχε τόν ἑαυτό σου, ἀδερφέ!»! Ἐπειτα ἔφυγε.

Τό περιστατικό αὐτό σχολιάζει ὡς ἐξῆς ὁ Ἅγιος Δωρόθεος τῆς Γάζας: «Εἶδατε τί ἔκανε ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς; Εἶδατε πόση εὐσπλαχνία ἔδειξε; Πόση ἀγάπη εἶχε ἡ ἀγία ἐκείνη ψυχή; Μέ τόν τρόπο αὐτό τοὺς ντρόπιασε καί ἔτσι τοὺς βοήθησε νά μὴ δίνουν εὐκόλα πίστη σέ κατηγορίες κατὰ τοῦ διπλανοῦ τους. Ταυτόχρονα, ὅμως, συνέτισε καί τόν μοναχό, ὁ ὁποῖος ἐνίωσε ντροπή. Ἡ ἀγάπη τοῦ Γέροντα ἐνέργησε ἄμεσα στήν ψυχή τοῦ μοναχοῦ».

Οἱ Ἅγιοι μᾶς διδάσκουν ν' ἀποφεύγουμε τήν κατάκριση. Ὁ Ἀντίοχος, μοναχός τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἀγίου Σάββα, ἔλεγε: «Τό νά κρίνουμε ἢ νά κατακρίνουμε δέν εἶναι δουλειά δική μας, ἀλλά μόνο τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι ὁ μέγας κριτής. Αὐτός ξέρεי τίς καρδιές μας καί γνωρίζει τά κρυφά πάθη τῆς φύσης μας. Ποιός μπορεῖ νά καυχηθεῖ ὅτι ἔχει ἀγνή καρδιά;»

Οἱ Ἅγιοι Πατέρες ὅχι μόνο δίδασκαν τήν ἀποφυγή τῆς κατάκρισης, ἀλλά ἔδιναν καί οἱ ἴδιοι τό καλό παράδειγμα.

Διηγοῦνται γιά τόν Ὅσιο Ποιμένα: «Κάποτε ἐπισκέφθηκαν μερικοί ἀπό τοὺς γέροντες τόν ἀββᾶ Ποιμένα καί τοῦ εἶπαν: «Θέλεις, ἅμα δοῦμε ἀδερφούς νά νυστάζουν τήν ὥρα τῶν Ἱερῶν Ἀκολουδιῶν, νά τοὺς σπρώχνουμε λίγο, γιά νά παρακολουθοῦν τήν ὁλονυχτία ξύπνιοι;». Καί ὁ ἀββᾶς τοὺς ἀπάντησε: «Ἐγώ μέχρι τώρα, ὅταν βλέπω ἀδερφό

Ὁ αἰμίμηστος καθηγητής Ἡλίας Βουλγαράκης ἔχει γράψει σχετικά:
«Δέν ἔχουμε τή δυνατότητα νά κρίνουμε τόν ἄνθρωπο ἀντικειμενικά, γιατί δέν μποροῦμε νά μποῦμε στήν ψυχή του. Αὐτό εἶναι ἔργο τοῦ Θεοῦ».

νά νυστάζει, βάζω τό κεφάλι του στά γόνατά μου καί τόν ξεκουράζω».

Ἡ κατάκριση, λένε οἱ Ἅγιοι Πατέρες, εἶναι κακό πρᾶγμα καί ἁμαρτία ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ὅποιος κατακρίνει τόν συνάνθρωπό του, ζημιώνει τόν ἑαυτό του καί ἐπιβαρύνει τήν ψυχή του. Τό χειρότερο εἶναι ὅτι διώχνει τή Χάρη τοῦ Θεοῦ!

Ὁ αἰμίμηστος καθηγητής Ἡλίας Βουλγαράκης ἔχει γράψει σχετικά: «Δέν ἔχουμε τή δυνατότητα νά κρίνουμε τόν ἄνθρωπο ἀντικειμενικά, γιατί δέν μποροῦμε νά μποῦμε στήν ψυχή του. Αὐτό εἶναι ἔργο τοῦ Θεοῦ».

Γ. Δ. Κούβελας

Τό πανηγῦρι τῶν αἰσθήσεων

«**Σ**ήμερον ἔαρ μυρίζει, καὶ καινὴ κτίσις χορεύει» (Ἐξαποστειλᾶριο Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ).

«Δέν βλέπεις πῶς τώρα ἡ γῆ εἶναι στεφανωμένη μέ τά πολυποίκιλά της χορτάρια, ... μέ τά ποικιλόχροα καί εὐωδέστατα ἄνθη καί ρόδα της,...; Δέν ἀκούεις μέ τά αὐτιά σου τήν συμφωνίαν καί ἑναρμόνιον μουσικήν, ὅπου τώρα κάμνουν μέ τάς γλυκυτάτας φωνάς των ἐπάνω εἰς τά χρυσοπράσινα καί δασύφυλλα δένδρα αἱ ἀηδόνες, αἱ χελιδόνες, αἱ τρυγόνες, οἱ κόσσυφοι, οἱ κόκκυγες, αἱ πέρδικες, ... καί πῶς συνερίζονται νά νικήσῃ ἓνα τό ἄλλο μέ τά ποικιλόφθογγα καί γοργογλυκόστρεπτα αὐτῶν κελαδήματα;... Πῶς τά μικρά καί τρυφερά ἀρνάκια πηδοῦν καί χορεύουν ἐπάνω εἰς τοὺς χλοηφόρους κάμπους ... Δέν βλέπεις πῶς τώρα ὅλα τά ὁράτᾳ κτίσματα, ὅπου καί ἂν γυρίσῃς νά ἰδῇς, εἶναι τερπνά, εἶναι εὐώδη, εἶναι δροσώδη, εἶναι χαριέστατα καί πανευφρόσυνα, εὐχαριστοῦντα τάς πέντε αἰσθήσεις τοῦ σώματος; Καί πῶς φαίνονται ὡσάν νά συνανεστήθησαν μέ τόν Χριστόν καί αὐτά ...;» (Γυμνάσματα Πνευματικά, Ἁγίος Νικόδημος Ἀγιορείτης, Μελ. λδ').

Οἱ αἰσθήσεις μας: ἡ ὄραση, ἡ ἀκοή, ἡ ὄσφρηση, ἡ γεύση, ἡ ἀφή· τά μέσα μέ τά ὁποῖα ἀντιλαμβανόμαστε τή δημιουργία.

Τί μεγαλειώδες δῶρο τοῦ Δημιουργοῦ καί τί σοφία! Ἐκατομμύρια ἀπολήξεις σέ ὅλο τό σῶμα μας, ἓνα σύμπαν αἰσθητῶν σέ ἐργήγορση, ἐτοιμῶν νά συλλάβουν καί τά ἐλαχιστότατα ἐρεθίσματα φωτός, ἤχου, ὁσμῶν, θερμοκρασίας ... Καί ἀκολουθεῖ ἓνας γαλαξίας νευρωνικῶν δικτύων, πού μεταφέρουν τίς πληροφορίες ἀπό τά αἰσθητήρια σέ ἀντίστοιχα κέντρα τοῦ

ἐγκεφάλου μέ ταχύτητες πού φθάνουν μερικές φορές τά 430 χλμ/ώρα. Καί ὁ ἐγκέφαλος συνταιριάζει ἀδόρυβα τρισεκατομμύρια ἴσως πληροφορίες κάθε δευτερόλεπτο τῆς ζωῆς μας σέ μιά μεγαλειώδη σύνθεση, πού μᾶς πληροφορεῖ γιά τήν πραγματικότητα πού μᾶς περιβάλλει.

Ἀκολουθεῖ, ὅμως, κάτι μεγαλειωδέστερο, πού εἶναι τόσο στενά συνυφασμένο μέ τή φύση μας, ὥστε δύσκολα τό συνειδητοποιοῦμε καί ἀκόμη πῶς δύσκολα μποροῦμε νά τό προσδιορίσουμε. Ἡ βίωση τοῦ γεγονότος, τό αἶσθημα πού προκαλεῖται ἀπό τό ἐξωτερικό ἐρέθισμα!

Τί εἶναι, καί πού κατοικεῖ ἡ βίωση τῶν γεγονότων;

Αὐτό εἶναι ἡ μεγάλη ἀπορία ὅσων προσπαθοῦν νά ἐρμηνεύσουν τίς πνευματικές λειτουργίες τοῦ ἀνθρώπου μηχανιστικά, ὡς σύνολο ἠλεκτροχημικῶν λειτουργιῶν τοῦ ἐγκεφάλου. Κατασκευάζουμε ψηφιακά μηχανήματα, πού βλέπουν καί ἀκούουν καί ἀποκρίνονται, καί καταγράφουν τήν πραγματικότητα μέ ἐξαιρετική ἀκρίβεια (μέ τόσο ὑψηλή δημιουργική ικανότητα ἔχει προικίσει ὁ Δημιουργός τόν ἄνθρωπο!). Ὅμως μέχρις ἐκεῖ! Τίποτε πῶς πέρα. Τό τελικό προϊόν εἶναι ἠλεκτρικά σήματα πού ἀντιστοιχοῦν σέ ἀριθμούς, καί οἱ ἀριθμοί, ὅπως καί νά τοὺς συνδυάσεις, δέν παράγουν αἰσθήματα. Τά «εὐφυῆ» μηχανήματα πού κατασκευάζουμε, μπορεῖ νά ἔχουν «αἰσθήσεις», ἀλλά δέν ἔχουν αἰσθήματα. Εἶναι ἀναίσθητα. Μποροῦν νά μάθουν νά λένε, πονῶ ἢ χαίρομαι ἢ λυπᾶμαι, ἀλλά πονοῦν, χαίρονται ἢ λυποῦνται ὅσο καί ἓνα μαγνητόφωνο.

Τό αἶσθημα εἶναι βίωμα καί τά βιώματα εἶναι ψυχικές καταστάσεις, καθοριστικές γιά τήν πνευματική μας πορεία,

πού ἐπιστρέφουν συχνά, ἐπηρεάζοντας τίς σωματικές λειτουργίες, ἀκόμη καί τίς ἴδιες τίς αἰσθήσεις πού τά προκάλεσαν.

Ἀλλά ὑπάρχει καί κάτι ἀνώτερο! Ἦχει καί ἡ ψυχὴ τίς δικές της αἰσθήσεις, ἀγωγούς χάριτος, πού τή βοηθοῦν νά ἀνιχνεύει τόν πνευματικό κόσμο. Γι' αὐτές μᾶς μίλησαν οἱ λίγοι, οἱ ἐκλεκτοί, «οἱ καθαροί τῇ καρδίᾳ». Καί ὅσο μεγαλειώδεις εἶναι οἱ αἰσθήσεις αὐτές, ἄλλο τόσο εὐάλωτες ἔχουν γίνει μετά τήν πτώση τοῦ ἀνθρώπου, καθὼς ἐπισκιάζονται εὐκολα ἀπό τίς ἐντυπώσεις τῶν σωματικῶν αἰσθήσεων. Καί ἔχουμε ἀνθρώπους μέ ἀκέραιες τίς σωματικές αἰσθήσεις, ἀλλά μέ τίς ψυχικές τους αἰσθήσεις ἀναισθητοποιημένες· πού βλέπουν, ἀλλά ἀδυνατοῦν νά διεισδύσουν στά πνευματικά νοήματα, καί ἀκοῦν, ἀλλά δέν κατανοοῦν: «ἵνα βλέποντες μὴ βλέπω-

σι καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν» (Λουκ ἡ' 10). Καί ἦλθε τό ἀληθινὸ φῶς στὸν κόσμο καί δέν τό εἶδαν ὅλοι: «Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ἐν τῷ κόσμῳ ἦν καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω· εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον» (Ἰω. α' 9-11).

Τό πῶς συμπλέκονται οἱ ψυχικές μέ τίς σωματικές αἰσθήσεις, ἀποτελεῖ μυστήριο μέγα!

Καί τώρα, καθὼς ὅλη ἡ ὁρατὴ καί ἡ ἀόρατη κτίση πανηγυρίζει τὴν Ἀνάστασι τοῦ Κυρίου, καλεῖ καί μᾶς νά ἐλευθερώσουμε τίς αἰσθήσεις μας «ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς» καί νά συμμετάσχουμε στό πανευφρόσυνο πανηγύρι τῆς Ἀναστάσεως:

*Καθαρθῶμεν τὰς αἰσθήσεις, καὶ ὁψόμεθα τῷ ἀπροσίτῳ φωτὶ
τῆς ἀναστάσεως, καὶ τρανῶς ἀκουσόμεθα Χριστόν ... Χαίρετε, φάσκοντα,
καὶ ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν ... τὸν χοικῇ παλάμῃ, ψηλαφώμενον πλευράν ...
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν ... καὶ ἐπλήρωσε τὰ σύμπαντα εὐδορίας ...
Γεύσασθε καὶ ἴδετε ὅτι χρηστός ὁ Κύριος.*

Βασίλειος Πετρούλας,
Φυσικός

Δωρεές

- **Ἡ κα Ἰωάννα Θεοχαράκη**, Ἀθήνα, 100 €, εἰς μνήμην τοῦ πατέρα της Θεοχάρη Θεοχαράκη.
- **Ἡ κα Χρυσούλα Κασάπη**, Ἀθήνα, 30 €, εἰς μνήμην Ἀλεξάνδρου Κασάπη.
- **Ὁ κος Ἀνδρέας Κοντόπουλος**, Κουλούρα Αἰγίου, 200 €, εἰς μνήμην τοῦ πατέρα του Δημητρίου, ὁ οποίος ἀπεβίωσε τὴν 23^η Ἰουνίου 2020.
- **Ἡ κα Μαρία Κουτσογιάννη**, Ἀθήνα, 100 €, εἰς μνήμην Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου, Θαλείας, Δημητρίου, Ἑλένης καὶ συγγενῶν, Γαρυφαλλιάς, Γεωργίου, Αἰκατερίνης καὶ συγγενῶν, Ταξιάρχῃ.
- **Ἡ κα Πηνελόπη Μαλαπάνη**, Καλαμάτα, 50 €, εἰς μνήμην τοῦ γιοῦ της Ἰωάννη.
- **Ὁ κος Θεόδωρος Σταματόπουλος**, Παλαιὸ Φάληρο Ἀττικῆς, 200 €, εἰς μνήμην Κούλας, Βασιλείου Σταματόπουλου, Μαρίας καὶ Γεωργίου Καλαμάκη.

Ἀπαιτεῖ ἥρωισμό, γιά νά ζήσεις σέ μιὰ ἀπάνθρωπη κοινωνία, ὅπως ἡ δική μας...

Αὐτό ἀποτελεῖ μιὰ μεγάλη ἀλήθεια! Πραγματικά, σέ ὅποια ἡλικία κι ἂν βρισκόμαστε, οἱ συνθήκες τῆς καθημερινῆς ζωῆς χαρακτηρίζονται ὡς ἀπάνθρωπες!

Καί τί σημαίνει ὁ χαρακτηρισμός «ἀπάνθρωπες»; Σημαίνει ὅτι γύρω μας ὑπάρχουν πολλές δυσκολίες, οἱ ὁποῖες ξεπερνᾶνε τίς δυνάμεις μας, τίς ἀντοχές μας, τά ὅριά μας, καί τελικά μερικές φορές κι αὐτή τήν ὑπομονή μας.

★ ★ ★

Θά μείνουμε, ὅμως, στό θέμα μας αὐτό σχετικά μέ τίς ἀπάνθρωπες συνθήκες ζωῆς, οἱ ὁποῖες διαμορφώνονται στά παιδιά, σ' ὅποια ἡλικία κι ἂν

ἀνήκουν, ἀπό τό Δημοτικό μέχρι καί τό Λύκειο.

Ξεκινώντας τό θέμα μας, πρέπει νά ὑπολογίσουμε καί κάποια παιδιά εἰδικῶν περιπτώσεων, τά ὁποῖα ἐπιβαρύνονται μέ πρόσθετες ἐνδοοικογενειακές δυσκολίες: Τά παιδιά ἐκεῖνα πού δέν ἔχουν δικό τους σπίτι. Τά παιδιά ἐκεῖνα πού μεγαλώνουν μ' ἓναν μόνο γονιό. Τά παιδιά ἐκεῖνα τῶν ὁποίων ἡ οἰκογένεια δέν ἔχει τούς ἀναγκαίους οἰκογενειακοὺς πόρους. Τά παιδιά ἐκεῖνα τά ὁποῖα δέν θέλουν ἢ δέν μποροῦν νά μορφωθοῦν. Τά παιδιά ἐκεῖνα τά ὁποῖα δέν ἔχουν κατάλληλους γονεῖς, ἀλλά καί τόσες – μὰ τόσες ἄλλες δυσμενεῖς συνθήκες...

Καί πρώτα ἀπ' ὅλα ἓνα σχολεῖο ἀπρόσωπο, ἀντικοινωνικό, ἀντιπαιδαγωγικό καί κυρίως ἀντιχριστιανικό! Κι ἐδῶ οἱ ἐξαιρέσεις εἶναι ἐλάχιστες. Πολλά παιδιά χαρακτηρίζονται κακομαθημένα, ἀνάγωγα, προκλητικά. Φτιάχνουν ἓνα περιβάλλον ἀλητείας, μέ ἀίσχρότητες, ἀίσχρολογίες καί ἐκφοβισμούς. Σ' ὅλα αὐτά φανταστεῖτε νά προσδέσουμε καί κάποιους ἀπρεπεῖς δασκάλους καί καθηγητές, κάποια ἄχρηστα μαθήματα, κάποιες ἀπαράδεκτες σχολικές ἐκδρομές καί κάποιες ἀνόητες, δῆθεν πολιτιστικές ἐκδηλώσεις... Τί μένει; Μέ μιά φράση, μένει ἓνα σχολεῖο, τό ὁποῖο ξεθωριάζει παιδαγωγικά, ἠθικά, χριστιανικά καί ἐθνικά.

★ ★ ★

Γιά νά ἐπεκτείνουμε τό θέμα καί σέ μεγαλύτερης ἡλικίας ἀνθρώπους, ἡ κοινωνία πού σέ περιβάλλει ἢ ἡ κοινωνική ζωή σου, ἀντί νά σέ βοηθήσει, ἔρχεται ἐχθρικά νά σοῦ προσφέρει κι ἄλλα προβλήματα, κι ἄλλες δυσκολίες κι ἄλλα ἀδιέξοδα. Ἡ κοινωνία-ζούγκλα, στήν ὁποία ἐπιβιώνει ὁ κακός, ὁ ἀνῆθικος, ὁ νταῆς, ὁ γόης, ὁ καταφερτζής, ὁ ἀπατεώνας, ὁ ἀριθίστας (αὐτός πού ἐπιδιώκει τήν ἄνοδο μέ κάθε τρόπο), ὁ ἀνάξιος, ὁ τιποτένιος.

Ἄς μὴν σχολιάσουμε τό τί ἐπικρατεῖ στήν πολιτεία μέ τούς πολιτικούς της, στά Πανεπιστήμια, στούς ἐργασιακοὺς

χώρους, στίς ἀνθρώπινες σχέσεις, στίς μορφές διασκέδασης, στίς διαλυμένες οἰκογένειες, στή διαφθορά καί στήν κάθε εἶδους ἁμαρτία. Χαρακτηριστικό τῶν προηγούμενων διαφορετικῶν χώρων εἶναι ὅτι πολλές φορές συναντᾷς ἀνθρώπους πού ὁ καθένας τους κυριαρχεῖ μέ τόν ἐγωισμό του, ἐπικεντρώνεται στό ἀτομικό του συμφέρον κι ἀδιαφορεῖ γιά τούς ἄλλους. Διαπιστώνεις ὅτι δέν ὑπολογίζεται ἡ δική σου στάση. Κλονίζεσαι. Νομίζεις ὅτι αὐτή ἡ συμπεριφορά εἶναι σωστή κι ὅτι πρέπει ἐσύ ν' ἀλλάξεις συμπεριφορά, γιά νά καταφέρεις νά ἐπιβιώσεις. Ἡ ἁμαρτία καί τά πάθη πού σέ περιβάλλουν, ἀρχίζουν νά φαντάζουν ὡς φυσιολογικά καί νά κλονίζουν τίς ἀρχές σου...

★ ★ ★

Αὐτή εἶναι ἡ λεγόμενη ἀπάνθρωπη κοινωνία. Μιά κοινωνία χωρίς Θεό, χωρίς ἀξίες, χωρίς ἰδανικά, χωρίς ἀγάπη.

Γιά νά διασχίσεις, λοιπόν, μιά τέτοια κοινωνία σέ κάθε στάδιο τῆς ἡλικίας σου χρειάζεται ἥρωισμός. Καί αὐτό τό ἥρωικό πνεῦμα μᾶς δίνεται ἀπό ψηλά. Ὅποιος ἔχει τοποθετήσει τή ζωή του κοντά στόν Χριστό δέν ἔχει νά φοβηθεῖ τίποτα, γιατί ὁ Χριστός εἶναι ἡ πηγή τῆς δύναμης, τοῦ ἥρωισμοῦ καί τῆς νίκης ἀπέναντι σέ κάθε ἐμπόδιο, σέ κάθε δυσκολία καί σέ κάθε διαβολική ἐνέργεια.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος μᾶς λέει:

«Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντι με Χριστῷ»,

δηλαδή πάντα δά βγαίνω νικητής,
γιατί αὐτή τή δύναμη μοῦ τή δίνει ὁ Χριστός!

Ἡ κοινωνία εἶναι ἀπάνθρωπη, διότι λείπει ἀπό αὐτήν ὁ Χριστός. Ἐσύ πρέπει νά ἔχεις μέσα σου τόν Χριστό, γιά νά ζήσεις τίμια, μέ καθαρή ψυχὴ καί τό

κεφάλι ψηλά, χωρίς νά παρασυρθεῖς ἀπό τόν ἀπάνθρωπο χαρακτήρα της!

Γιάννης Φωτεινός

Ἡ Κάθοδος τοῦ Χριστοῦ στὸν Ἄδη

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ εἶναι τὸ μεγαλύτερο γεγονός μέσα στὴν ἱστορία. Παραμένει τὸ κεντρικὸ σημεῖο τῆς σωτηρίας μας. Ἄν δὲν ὑπάρχει Ἀνάσταση, εἴμαστε καταδικασμένοι νὰ ζοῦμε σ' ἓναν κύκλο ματαιότητος. Ἡ ζωὴ στερεῖται νοήματος, μοιάζει μὲ ταξίδι χωρὶς σκοπὸ. Τὸ ἔργο τῆς ἀποκατάστασης τοῦ ἀνθρώπου στὴν πρώτη του ἐλευθερία καὶ ωραιότητα κηρύσσεται ὄχι μόνο στὴ γῆ, ἀλλὰ καὶ στὸν Ἄδη. Ὁ Χριστὸς πεθαίνει πάνω στὸν Σταυρό, ἐνταφιάζεται, εἰσέρχεται στὰ βάθη τοῦ Ἄδη, γιὰ νὰ ἀγκαλιάσει ὅλη τὴ διεφθαρμένη ἀπὸ τὴν ἁμαρτία φύση μας. Ἐφ' ὅσον, λοιπόν, ὁ Κύριος κατῆλθε στὸν Ἄδη, ἅς ἀναφεροῦμε στὴν ἔννοια αὐτή, ἀλλὰ καὶ στοῦ γεγονότος.

Στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα ὁ Ἄδης ἦταν γιὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ρέας καὶ θεὸς

τοῦ Κάτω Κόσμου καὶ τῶν ἀποθανόντων. Εἶναι ὁ σκοτεινὸς θεός, ποὺ ἀρπάζει στοῦ βασιλείου του τοὺς ἀγαπημένους μας.

Στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ὁ Ἄδης εἶναι τὸ Κράτος καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ διαβόλου. Ἐκεῖ καταλήγουν δέσμιες οἱ ψυχές δικαίων καὶ ἀδίκων. Κι ἐνῶ οἱ δίκαιοι περιμένουν τὴ λύτρωση, οἱ ἄδικοι εἶναι βουτηγμένοι στοῦ σκοτάδι τῆς ἀπελπισίας. Ἡ Κάθοδος τοῦ Χριστοῦ στὸν Ἄδη προαναγγέλεται στὴν Παλαιὰ Διαθήκη.

Στὴν Καινὴ Διαθήκη ἡ λέξη «Ἄδης» σημαίνει ὑπόγειο μέρος, τὸν διάβολο, τὸν θάνατο, τὴ δυστυχία, τὸν τόπο τῆς τιμωρίας.

Στὴν Ὁρθόδοξη παράδοση ὁ Ἄδης

εἶναι ἡ κυριαρχία τοῦ θανάτου καί τοῦ διαβόλου. Εἶναι ἡ ζωή χωρίς τόν Θεό, χωρίς τή Χάρη Του. Ὁ Ἄδης δέν ταυτίζεται μέ τήν Κόλαση, πού θά τή βιώσουν οἱ ἀμετανόητοι. Οἱ θύρες τοῦ Ἄδης ἄνοιξαν, ὅταν κατέβηκε ὁ Κύριος, γιά νά διαφύγουν οἱ αἰχμάλωτοί του, ἐνῶ, ὅταν ὁ κολασμένος κατεβαίνει στήν Κόλαση, ἡ πόρτα κλείνει πίσω τους καί δέν θ' ἀνοίξει ποτέ.

Κατέβηκε, λοιπόν, ὁ Κύριος στόν Ἄδην καί παρέμεινε ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρες: τήν Παρασκευή, γιατί ὁ Κύριος πέθανε πρὶν τό τέλος τῆς ἡμέρας, τό Σάββατο καί τήν Κυριακή, ἐπειδή οἱ Μυροφόρες Τόν εἶδαν ἀναστημένο τό πρωί τῆς ἡμέρας αὐτῆς. Ἐκεῖ ὁ Κύριος ἄρχισε τή δεύτερη φάση τοῦ ἔργου του γιά τή σωτηρία τῶν ψυχῶν πού βρίσκονταν στόν Ἄδην. Ἄλλωστε, εἶχε ἔλθει νά σώσει ὅλες τίς ἀνθρώπινες ὑπάρξεις, εἴτε ζοῦσαν πάνω στή γῆ, εἴτε εἶχαν πεθάνει. Καί ὁ θρίαμβος τοῦ Θεο-ανθρώπου κατά τοῦ Ἄδης ἄρχισε ἀπό τόν θάνατό Του. Τόν Ἀναμάρτητο ὁ θάνατος δέν θά μπορούσε νά τόν κρατήσει δέσμιος. Ἐξάλλου, ὁ Κύριος ἐπισκέφθηκε τόν Ἄδην ὡς ποιμήν καί νόμιμος βασιλεὺς τῶν ἀνθρώπων.

Ἀντίθετα, ὁ διάβολος, σφετεριστής τῆς ἐξουσίας, μπῆκε στό σπίτι μας, ὅχι ἀπό τήν εἴσοδο, ἀλλά ἀλλαχόθεν. Ἐκεῖ, λοιπόν, ὁ Χριστός συνάντησε τίς ψυχές τῶν δικαίων πού ἰκέτευαν γιά λύτρωση: Ἀδάμ, Ἀβελ, Νῶε, Ἀβράαμ, Μωϋσῆ, Δαβὶδ, Ἰωάννη τόν Βαπτιστή. Ὅλους τούς ἄκουσε ὁ Κύριος, καί, ὅπως καί στή γῆ, κήρυξε εἰρήνη καί ἔδωσε ἄφεση ἀμαρτιῶν σέ ὅσους πίστεψαν, θεώρησε ὅτι τό ἴδιο ἔπρεπε νά γίνει καί στόν Ἄδην. Τό κήρυγμα στοὺς νεκροὺς ἦταν μιά εὐκαιρία τους νά σωθοῦν.

Ἡ Κάθοδος τοῦ Κυρίου στόν Ἄδην δέν ἦταν χωρίς συνέπειες. Προκάλεσε τή συντριπτική ἥττα τοῦ διαβόλου. «Ὁ Ἄδης ἐπικράνη, κατηργήθη, ἐνεπαίχθη,

ἐνεκρώθη, καθηρέθη, ἐδεσμεύθη» (Ἱερὸς Χρυσόστομος). Ὁ Χριστὸς χρησιμοποίησε τὴν ἀνθρώπινη φύση του ὡς ἀγκίστρι, μέ τό ὅποιο συνέλαβε τόν ἀρχαῖο ὄφι (τόν διάβολο). Γι' αὐτὸ ἀναφωνεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «Ποῦ σου θάνατε τό κέντρον; Ποῦ σου Ἄδην τό νίκος;» (Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸν Κατηχητικό λόγο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου).

Προκάλεσε, ἐπίσης τὴ διάλυση τοῦ Ἄδης. Ὁ σεισμός κατὰ τὴ στιγμή τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἀντανάκλαση καί προέκταση τοῦ σεισμοῦ πού προκάλεσε ἡ παρουσία τῆς θεωμένης ψυχῆς Του στόν Ἄδην.

Ἄλλη συνέπεια εἶναι ἡ ἀπελευθέρωση τῶν ψυχῶν τῶν δικαίων, πού δέχθηκαν τό εὐαγγελικὸ κήρυγμα καί ὁδηγήθηκαν σέ μιά νέα κατάσταση, «ἐνθα ἀπέδρα ὀδύνη, λύπη καί στεναγμός» (Νεκρώσιμη Ἀκολουθία). Βέβαια, λένε οἱ Πατέρες, αὐτὸ πού συνέβη στοὺς δικαίους δέν εἶναι ἡ τελικὴ κατάσταση, δηλαδή ἡ ἀνάσταση τῶν σωμάτων, ἀλλὰ ἡ πρώτη Ἀνάσταση, πού ἀφορᾷ τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία, ὅταν ἐνωθεῖ μέ τὸν Χριστό, ἀνίσταται πνευματικά. Ὅλοι αὐτοὶ πού ἀποδέχθηκαν τό κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου ἀνήκουν πλέον στὴ Θριαμβεύουσα Ἐκκλησία.

Ἡ Κάθοδος στόν Ἄδην καθιερώθηκε ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας ὡς πραγματικὴ εἰκόνα τῆς Ἀνάστασης τοῦ Χριστοῦ, πού δείχνει τὴ νίκη του ἐπὶ τοῦ θανάτου. Αὐτὴ τὴ νίκη γιορτάζουμε τό Μέγα Σάββατο καί αὐτὴ εἶναι ἓνα βέβαιον δεδομένο.

Τὴ νύχτα τῆς Κυριακῆς τῆς Ἀνάστασης γιορτάζουμε τό γεγονὸς τῆς νίκης τοῦ θανάτου, μέ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου:

«Ἀνέστη Χριστὸς καί νεκρὸς οὐδεὶς ἐπὶ μνήματος»!

Κύκλοι Μητέρων
«Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος»

Βιβλία πού λάβαμε

**ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΠΑΤΕΣΤΗΣ**

**«ΦΩΣ ΙΛΑΡΟΝ
ΕΣΠΕΡΙΝΕΣ ΟΜΙΛΙΕΣ
ΕΙΣ ΑΓΙΟΝ ΝΕΚΤΑΡΙΟΝ
& ΚΑΤΑΝΥΚΤΙΚΟΥΣ»**

Κυκλοφορεί ένα ακόμα βιβλίο του χαρισματικού Πανοσιολογιώτατου Ἀρχιμανδρίτη π. Ἰγνατίου Πατέστη. Τό παρόν ἀποτελεῖ ἀποτύπωση προφορικῶν κηρυγμάτων πού ἐκφωνήθηκαν ἀπό στήθους κατὰ τις Ἱερές Ἀγρυπνίες πού τελέστηκαν στόν Ἱερό Ναό Ἀγίου Νεκταρίου Αἰγίνης, καθὼς καί σέ Κατανυκτικούς Ἑσπερινούς στόν Πόρο καί τόν Γαλατᾶ. Οἱ λόγοι του εἶναι κατανοητοί, χαρακτηρίζονται ἀπό ἀμεσότητα καί συνάμα εἶναι ἀγιογραφικά θεμελιωμένοι. Ἡ θεματολογία τῶν ὁμιλιῶν εἶναι ποικίλη καί ἄκρως ἐνδιαφέρουσα γιά κάθε πιστό χριστιανό. Στίς τελευταῖες σελίδες τοῦ βιβλίου γίνεται ἀγιογραφική καί ἀγιοπατερική θεμελίωση τῆς θέσης τῆς Ἐκκλησίας περί ἀποφυγῆς τῶν προγαμιαίων σχέσεων καί πῶς ἀντιμετωπίζεται τό πρόβλημα αὐτό στό Ἱερό Μυστήριο τῆς Ἐξομολογήσεως.

Εἶναι βέβαιο ὅτι ἡ ἀνάγνωση τοῦ παρόντος πονήματος θά ὠφελήσει κάθε πιστό, πού θά δελήσει νά τό μελετήσει καί νά γνωρίσει τήν Ὁρθόδοξη πίστη πύο βαθιά καί οὐσιαστικά.

Σχ. 17 x 24, σελ. 484, Ἱερά Μονή Κεχαριτωμένης Τροιζήνας, 180 20, τηλ. 22980 35320, 6977522938.

ΧΑΡΑΛ. Β. ΣΤΕΡΓΙΟΥΛΗΣ

**«ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΕΣ
ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΛΑΒΙΑ
ΣΤΟΝ ΟΥΡΑΝΟ»**

Στό πλαίσιο τῶν ἑορταστικῶν ἐκδη-

λώσεων ἐπὶ τῇ συμπληρώσει διακοσίων ἐτῶν ἀπό τήν ἑναρξη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης κυκλοφόρησε τό παρόν πόνημα μέ τούς θίους καί τά μαρτύρια εἰκοσιτεσσάρων ἀνδρῶν καί γυναικῶν Νεομαρτύρων, οἱ ὅποιοι ἀρνήθηκαν νά ὑποκύψουν στήν ἀφόρητη πίεση τοῦ Ὁθωμανοῦ κατακτητῆ νά ἀλλαξοπιστήσουν, καί ἔγιναν Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ὁ Πρόλογος τοῦ βιβλίου εἶναι ἀπό τόν Μητροπολίτη Σταγῶν καί Μετεώρων κο Θεόκλητο. Ἡ Εἰσαγωγή του εἶναι ἀπό τόν Θεόδωρο Γιάγκο, Κοσμήτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ὅπου ζωντανεῦει τό ἱστορικό πλαίσιο τῆς Τουρκοκρατίας καί τίς συνθῆκες τοῦ μαρτυρίου τους. Περιέχεται ἀκόμα καί σύντομο Συναξάρι διακοσίων εἴκοσι ἐπτὰ Νεομαρτύρων μέ τήν ἐπιμέλεια τῆς Μαρίας Τζερμπίνου-Μιχαλακοπούλου, Ἐκπαιδευτικοῦ καί Προέδρου τοῦ Ὁρθόδοξου Ἱεραποστολικοῦ Σωματείου Πειραιῶς Φάρος καί ψηφιακός δίσκος (CD) μέ ἀπόδοση τῶν Ἀπολυτικίων τῶν Νεομαρτύρων.

Σχ. 14 x 21, σελ. 517, Ἐκδόσεις Ἀρχονταρίκι, Λυκούργου 12, Μοσχίτο Ἀττικῆς, 183 45, τηλ. 210 9310605, fax 210 9344407, ἱστοσελίδα: www.archontariki.eu, e-mail: info@archontariki.eu.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΕΤΡΟΥΛΕΑΣ

Δρ Φυσικός,

**τ. Διευθυντής Ἑρευνῶν
στό ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος»**

«ΣΚΗΝΕΣ

**ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΟ
ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ»**

Ἐνα βιβλίο πού μᾶς βοηθάει νά συνειδητοποιήσουμε ὅτι ζοῦμε σέ κόσμο

δεϊκοῦ μεγαλείου, πού κανείς δέν μᾶς μιλάει γι' αὐτόν. Μᾶς μιλοῦν μόνο γιά κρίση, κακία, διαφθορά, πολέμους καί καταστροφές. Μᾶς παραπλανοῦν στούς ἀδιέξοδους κόσμους τοῦ θεάματος καί τῆς «εἰκονικῆς πραγματικότητας», ἐνῶ πλάι μας στέκει τό μεγαλεῖο τῆς ἀπείρης πραγματικότητας, ἡ Δημιουργία.

Τό Α' Μέρος του πραγματεύεται τά τρία μεγαλειώδη δῶρα πού στηρίζουν τό μεγαλεῖο τῆς ζωῆς: τό φῶς, τό νερό καί τήν ἀτμόσφαιρα τῆς γῆς. Ἀκολουθεῖ τό Β' Μέρος, πού παρουσιάζει τόν πλανήτη μας, τόν Γαλαξία μας καί τό σύμπαν. Στό Γ' Μέρος γίνεται μία ἀναδρομή στήν ἀρχή τῆς Δημιουργίας καί τήν τεχνική ὀργάνωσή της. Τό Δ' Μέρος ἔχει ἀπολογητικό χαρακτήρα καί ἀναφέρεται στίς σχέσεις ἐπιστήμης καί θρησκείας.

Ἕνα βιβλίο πού φιλοδοξεῖ μέσα ἀπό τίς σελίδες του νά μᾶς θυμίσει τό λησμονημένο μεγαλεῖο τῆς Δημιουργίας.

Σχ. 16 x 23, σελ. 233, Ἑκδόσεις Ἑαρ, Μαυρομιάλη 32, Ἀθήνα, 106 80, τηλ. 210 3638621, ἱστοσελίδα: www.ear-books.com, osotir.gr/shop, e-mail: info@ear-books.com, paraggelies@osotir.gr.

ΕΛΕΝΗ ΤΑΓΩΝΙΔΗ-ΜΑΝΙΑΤΑΚΗ

«Ο ΠΕΡΙΠΛΑΝΩΜΕΝΟΣ ΣΑΜΑΡΕΙΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΝΑΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΟΠΩΝ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΥΛΟΥ-ΝΕΣΤΟΡΟΣ»

Τό νέο βιβλίο τῆς βραβευμένης συγγραφέως Ἑλένης Ταγωνίδη-Μανιατάκη προλογίζεται ἀπό τόν Μητροπολίτη Μεσσηνίας κο Χρυσόστομο καί εἶναι προϊόν μεγάλης ἔρευνας. Καταγράφονται ἀναλυτικά τά κτίσματα ὄλων τῶν ναῶν καί τῶν τόπων λατρείας πού ἔχουν διασωθεῖ (ἀπό παλαιωτάτων ἐποχῶν ἕως τῶν σύγχρονων χρόνων) στόν Δῆμο Πύλου-Νέστορος. Γίνεται λόγος γιά τή ναοδομία, τήν ἀγιογραφία καί τήν ὑμνογραφία μαζί μέ ἱστορικές ἀναφορές

τοῦ κάθε τόπου, τῶν παραδόσεων καί τῶν ναῶν του. Ἰδιαιτερότητα τοῦ βιβλίου ἀποτελεῖ ὅτι αὐτό δέν ἐπικεντρώνεται σέ ναοὺς μίας μόνο θρησκείας, ἀλλά ἐπεκτείνεται σέ ὁτιδήποτε μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ἔκφραση μίας ἐποχῆς. Πολύ αξιόλογο εἶναι καί τό πλούσιο φωτογραφικό ὕλικό πού πλαισιώνει τά κείμενα τοῦ βιβλίου.

Σχ. 17 x 24, σελ. 357, Ἑκδοση - Δι-άδοση: Ἑλευθερία Α.Ε., Γεωργούλη 26, Καλαμάτα, 241 00, τηλ. 27210 21421, fax 27210 27747, e-mail: elefklm@gmail.com καί Μανιατάκειο Ἰδρυμα, Παπαδιαμαντοπούλου 2, Ἀθήνα, 115 28, τηλ. 210 7297700, fax 210 7297733, ἱστοσελίδα: www.maniatakeion.gr.

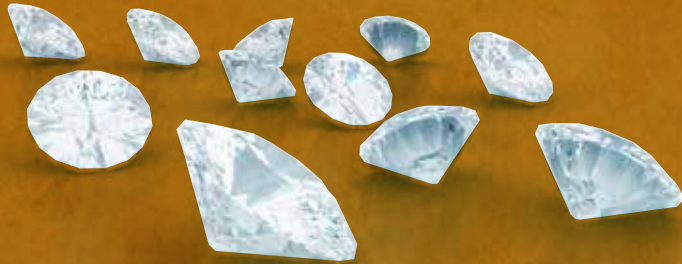

ΣΤΑΘ. ΗΛ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

«ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ (ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ, ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ, ΓΛΩΣΣΟΔΕΤΕΣ, ΛΑΪΚΑ ΠΡΟ- ΒΛΗΜΑΤΑ, ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ Κ.Α.)»

Τό ἐν λόγω βιβλίο μπορεῖ νά χαρακτηριστεῖ ὡς ἕνας λαογραφικός θησαυρός, ἀφοῦ περιέχει παροιμίες, αἰνίγματα, γλωσσοδέτες, λαϊκά προβλήματα, προλήψεις, μετεωρολογικά, μνημόσυνα πού συνηθίζονται στήν περιοχή τῆς Τριφυλίας Μεσσηνίας. Γίνεται, ἐπίσης, ἀναφορά στίς ἀγροτικές ἐργασίες: τό ράβδισμα, τή σπορά, τόν θερισμό καί τό ἀλώνισμα. Τό περιεχόμενο τοῦ βιβλίου ὁλοκληρώνεται μέ ἐκτενεῖς ἀναφορές στά ἔθιμα μεγάλων ἐορτῶν. Κάποια ἀπό αὐτά ἐκλείπουν ἢ δέν ἀπαντῶνται συχνά στίς ἡμέρες μας. Αὐτό τό πόνημα μᾶς τά ὑπενθυμίζει. Μᾶς δείχνει τή σοφία τῶν προγόνων μας καί μᾶς δίνει τό μήνυμα ὅτι δέν πρέπει νά παρασυρόμαστε ἄκριτα ἀπό τίς καταγιγιστικές ἀλλαγές τῆς ἐποχῆς μας, ξεχνώντας τίς ρίζες μας.

Σχ. 14,5 x 21, σελ. 332, Διεύθυνση Συγγραφέα: Ἰακίνθου 14, Ἀγία Παρασκευή Ἀττικῆς, 153 43, τηλ. 210 6001312, ἢ Θ. Κολοκοτρώνη 15, Κυπαρισσία Μεσσηνίας, 245 00, τηλ. 27610 24812.

Πετράδια

ΣΩΤΗΡΙΑ

«Ὁ πιστεύσας βαπτισθεῖς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται».

(Μάρκ. ιστ' 16)

«Ἐκεῖνος πού θά πιστέψει καί θά βαπτιστεῖ, θά σωθεῖ, ἐνῶ ἐκεῖνος πού θ' ἀπιστήσῃ, θά κατακριθεῖ».

«Τί ὠφελεῖ, ἀδελφοί μου, ἂν ἕνας λέει ὅτι ἔχει πίστη, ἀλλά δέν ἔχει ἔργα, τά ὁποῖα παρέχει ἡ γνήσια πίστη; Μήπως ἡ θεωρητική αὐτή πίστη ἔχει τή δύναμη νά τόν σώσει;».

(Ἰακ. 6' 14)

«Οὐ γάρ ἐπαισχύνομαι τό εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ· δύναμις γάρ Θεοῦ ἐστίν εἰς σωτηρίαν παντί τῷ πιστεύοντι».

(Ρωμ. α' 16)

«Δέν ντρέπομαι νά κηρύττω τό Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ, γιατί εἶναι δύναμη Θεοῦ, πού δίνει σωτηρία σέ ὅλους ὅσοι πιστεύουν».

«Ἡ ἐλεημοσύνη σώζει τόν ἄνθρωπο ἀπό τόν θάνατο καί αὐτή τόν καθαρίζει ἀπό κάθε ἁμαρτία».

(Τωβ. ιβ' 9)

«Ὁ Θεός θά σώσει ὅσους ἔχουν ταπεινό φρόνημα».

(Ψαλμ. 33, 19)

«Ἀπό θρέφους τά ἱερά γράμματα οἶδας, τά δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν διά πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ».

(Β' Τιμ. γ' 15)

«Ὅ,τι ἔχει ἐνωθεῖ μέ τόν Θεό, αὐτό καί σώζεται».

(Ἅγιος Γρηγόριος Θεολόγος)

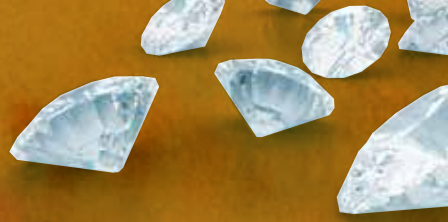
«Μετά φόβου καί τρόμου τήν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάσεσθε».

(Φιλ. 6' 12)

«Μέ φόβο καί τρόπο νά ἐργάζεστε, γιά νά φέρετε σέ πέρας τή σωτηρία σας».

«Ἄν κάποιος δέν ἔκανε τίποτε γιά τή σωτηρία τῶν ἀδερφῶν του, δέν μπορῶ νά πεισθῶ ὅτι αὐτός εἶναι δυνατόν νά σωθεῖ».

(Ἅγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος)

«Ἡ προσπάθεια γιά τή σωτηρία
τοῦ πλησίον εἶναι ἔργο προτιμότερο
ἀπό τή δόξα τοῦ μαρτυρίου».
(Ἅγιος Ἰωάννης Χρυσόστομος)

«Ἡ σοφία μπορεῖ νά πείσει,
ἀλλά ὄχι καί νά σώσει».
(Παναγιώτης Τρεμπέλας)

«Ἄν ποθεῖς τή σωτηρία, πρᾶττε
ὅλα ὅσα ὁδηγοῦν σ' αὐτή».
(Γεροντικό,
Ἀββᾶς Ἰσίδωρος ὁ Πρεσβύτερος)

«Θεωροῦσε τή φροντίδα καί
σωτηρία τῶν νέων ὑπηρεσία πρὸς
τούς θεούς».
(Πλούταρχος)

«Ἄν φυλάξεις τή συνείδησή σου
καθαρή ἀπέναντι τοῦ πλησίον, τότε
σώζεσαι».
(Γεροντικό, Ἀββᾶς Παμβώ)

«Ἀρχή σωτηρίας ἡ γνώση τοῦ
ἁμαρτήματος».
(Πυθαγόρας)

«Χαῖρε, ἡ στήλη τῆς παρθενίας.
Χαῖρε, ἡ πύλη τῆς σωτηρίας».
(Ἀκάδιστος Ὕμνος)

«Ἡ ἀρχή τῆς σωτηρίας τῆς
ψυχῆς ἀρχίζει ἀπό τὴν ὁμολογία τῶν
ἁμαρτιῶν».

«Ὅποιος ἀνησυχεῖ γιά τή σω-
τηρία του, ἔχει μία σωτήρια ἀνησυ-
χία».
(Ἀρχιμανδρίτης
Σεραφεῖμ Παπακώστας)

«Χωρὶς μετάνοια δέν ὑπάρχει
σωτηρία».

Ἀθανάσιος Ἱ. Ἀναστόπουλος (†)

Ἡ Ὑπάτη τῆς Πασχαλιᾶς

Ἡ ιστορική, μαρτυρική Ὑπάτη βρίσκεται σέ ἡμιορεινή τοποδεσία, πλησίον τῆς Λαμίας. Τόπος μέ βαριά ἱστορία ἀπό τῆς ἀρχαιότητος, τά βυζαντινά χρόνια, τήν Τουρκοκρατία, ἀλλά καί τήν σύγχρονη ἐποχή. Οἱ κάτοικοί της, ἄνθρωποι δυναμικοί, φιλοπρόοδοι, μέ ἀγάπη στήν πίστη, τήν πατρίδα, τήν παράδοση, τόν πολιτισμό.

Κάθε χρόνο ἀναβιώνουν στήν Ὑπάτη ὅλα τά παραδοσιακά ἔθιμα, ιδιαίτερα ἐκεῖνα τοῦ Πάσχα. Ἔτσι, τήν Πέμπτη τῆς Διακαινησίμου ἀναβιώνει τό ἔθιμο τῆς προσκυνηματικῆς ἀνάβασης στό σπήλαιο τῆς Ἀγίας Ἱερουσαλήμ, μέσα στό ὄρος Οἶτη.

Ἀπό τό βράδυ τῆς Τετάρτης τῆς Διακαινησίμου, μόνον ἄνδρες, πρεσβύτεροι καί νεώτεροι, ἀνεβαίνουν μέσα ἀπό ἕνα δύσβατο μονοπάτι, ἀναρριχώμενοι καί σέ βραχώδη σημεῖα τοῦ ὄρους Οἶτη, μέχρι τόν σπηλαιώδη Ναό-ἀσκητήριο τῆς Ἀγίας Ἱερουσαλήμ. Ἐκεῖ συναναστρέφονται, διανυκτερεύουν καί ἀναμένουν τήν ἐπόμενη ἡμέρα τήν ἀνάβαση τοῦ ἱερέα, πού θα τελέσει τή Θεία Λειτουργία καί δά εὐλογήσει τό προσκύνημά τους, μέσα στό ἀρχαιοπρεπές θυσιαστήριο τοῦ σπηλαιώδους αὐτοῦ Ναοῦ.

Τό προσκύνημα στό σπήλαιο τῆς Ἀγίας Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀνάβαση στήν Ἀρσαλή, κατά τήν τοπική ὀνομασία, εἶναι ἕνα ἀρχαῖο ἔθιμο, ἥδη ἀπό τά βυζαντινά χρόνια καί συνεχίζεται ἀδιάκοπα. Πραγματοποιοῦνταν ἀκόμη καί στά δύσμοιρα χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας. Στό σπήλαιο ὑπάρχουν παλαιές τοιχογραφίες Ἀγίων καί ἐπιγραφές ἥδη ἀπό τόν 10^ο αἰῶνα μ.Χ. Τήν Πέμπτη τῆς Διακαινησίμου ἀνεβαίνουν ἀποκλειστικά ἄνδρες, μιά παράδοση πού κρατεῖ ἀπό τά χρόνια τῶν ὀπλαρχηγῶν Κοντογιανναίων, πού ἀνέβαιναν ἐκεῖ μέ τούς προύχοντες τῆς περιοχῆς καί τά παλικάρια τους. Ὅταν οἱ «Ἀρσαλιῶτες» κατηφόριζαν ἀπό τό προσκύνημά τους ἀντάμωναν στήν τοποδεσία «Περιβόλια», ὅπου μέ πομπή πανηγυρική, λάβαρα, τραγούδια καί ψάλλοντας τό «Χριστός

Ἀνέστη» εἰσέρχονταν στήν Ὑπάτη, ὅπου τελοῦνταν ἀγιασμός ἀπό τόν «Ἀρσαλιώτη» λειτουργό ἱερέα στήν πλατεῖα τῆς πόλης! Κατόπιν ξεκινοῦσε τό πανηγύρι μέ χοροῦς παραδοσιακοῦς, τραγούδια, γλέντι καί τράπεζα.

Φέτος, λόγῳ τῶν ιδιαίτερων συνθηκῶν, καί τηρώντας τά ἀπαραίτητα μέτρα, πραγματοποιήθηκε μόνο τό θρησκευτικό μέρος τοῦ ἐθίμου.

Ἀποτελεῖ μιά ἐμπειρία δυνατή, χαραγμένη στήν καρδιά καί τή μνήμη ὅλων, ἕνα ἔθιμο εὐλογημένο, πού ὀφείλουμε νά διατηρήσουμε! Ἕνα ἔθιμο, πού μᾶς θυμίζει τόν λόγο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «στήκετε καί κρατεῖτε τὰς παραδόσεις». Ἕνα ἔθιμο πού σέ μιά ἐποχή ἀδείας καί ἀδιαφορίας μᾶς ὑπομιμνήσκει ὅτι Χριστός Ἀνέστη καί ζεῖ Κύριος ὁ Θεός, ἐνισχύοντας ὅλους μας στόν σταυρώσιμο ἀγῶνα γιά τήν Ἀνάσταση!

Η μαρίνα της Καλαμάτας, τό λιμάνι της καί ή άνατολική παραλία της άπό ψηλά.

Ό λιμενοβραχίονας, πού άποκαλείται άπό τούς Καλαματιανούς «τό Χιλιόμετρο» (λόγω τού μήκους του). Άριστερά του είναι ή είσοδος τού λιμανιού της Καλαμάτας καί δεξιά του ή θάλασσα τού Μεσσηνιακού Κόλπου.

ΣΥΝΑΓΕΣΜΟΣ

Μηνιαίο περιοδικό

Ἑλληνορθόδοξης Μαρτυρίας

ISSN: 1107-8979

Ἰδιοκτήτης: Χριστιανική Στέγη Καλαμάτας

Βασ. Γεωργίου Α' 5 - 241 33 - Καλαμάτα

Τηλ.: 27210 23176 - Fax: 27210 26478

www.xristegi.gr - info@xristegi.gr

ΚΩΔΙΚΟΣ: 220020

